

MITROPOLIA BANATULUI

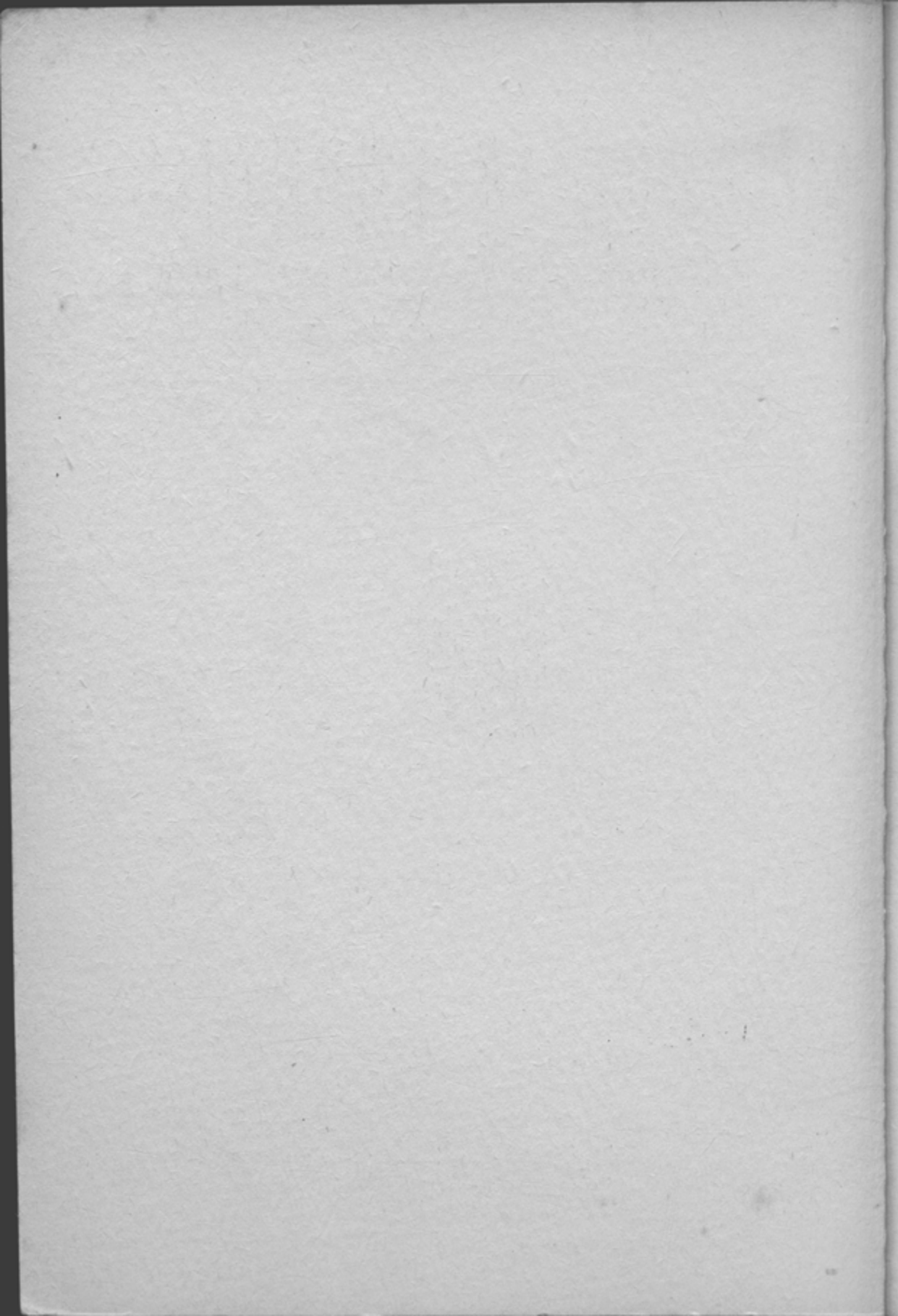
ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

1959

ANUL IX. Nr. 3—4, MARTIE—APRILIE 1959

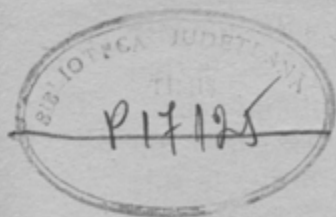
: - : Editura Mitropoliei Banatului : - :

P. 1.1

MITROPOLIA BANATULUI

ORGANUL OFICIAL AL ARHIEPISCOPIEI TIMIȘORII
ȘI CARANSEBEȘULUI ȘI AL EPISCOPIEI ARADULUI

ANUL IX. Nr. 3—4, MARTIE—APRILIE 1959

: - : Editura Mitropoliei Banatului : - :

PM 2075

ECOUL UNEI CONFERINȚE

Omul de bună credință, care însă, nu cunoaște obiectiv premisele faptelor contemporane, găsește, adeseori, în precipitarea acestor fapte, motive de grave nedumeriri.

Omul care privește, așa zicînd, de la distanță fenomenele sociale și le înregistrează izolat, în succesivitatea lor, fără să încerce a le cunoaște în legătura și interdependența lor, ar putea găsi, de pildă, paradoxală, neverosimilă afirmația că ar mai exista azi, după atîtea dureroase experiențe, oameni care să dorească sau să lucreze efectiv la deslănțuirea unui nou război.

În ce lume trăiesc unii ca aceștia ?

Desigur că ei nu se numără între oamenii de bună credință, între oamenii care respectă prerogativele demnității umane... Inima lor nu-și sincronizează bătăile cu zvicnetul de inimă a milioane de oameni. Conștiința lor nu tresare la strigătul omenirii întregi...

Și totuși există astfel de oameni. Și sînd bine cunoscuți de toată lumea...

Am răsfoit ziarele apărute cu prilejul zilei de 1 mai, ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc. Reținînd numai titlurile articolelor și informațiilor, dintr-un singur ziar, putem obține sinteza vieții internaționale, imaginea situației mondiale.

În familia țărilor socialiste se fac întreceri pentru noi realizări, pentru creșterea nivelului de trai material și cultural. Se trec în revistă succesele obținute. Muncitorii se felicită între ei. Țările se felicită între ele.

Sărbătoare... bucurie... entuziasm... dragoste de viață !

Din țările dominate de capitalism, ziarul ne aduce cu totul alte informații :

„Cursa înarmărilor atomice...” „Protestele opiniei publice italiene față de instalarea de baze americane pentru rachete”, „Poporul grec luptă împotriva creării de baze ale morții în țara sa”, „Mare miting la New-York pentru încetarea experiențelor cu arma nucleară...” „Frontul național brazilian protestează împotriva experiențelor atomice în apropiere de coasta Braziliei”, „Un nou proiect de lege antisindicală în S. U. A....”, etc.

Proteste... îngrijorări... panică !

În toată lumea a fost, la 1 mai, sărbătoare și... luptă pentru pace și progres, pentru prosperarea vieții economice și culturale, într-o parte a lumii. Luptă împotriva războiului, luptă împotriva asupririi și exploataării, împotriva șomajului, în cealaltă parte a lumii...

Ce putem noi înțelege din dramatica zbatere a lumii capitaliste ?

Zvîcnetul trepidant al unei vieți, înfiorată de spectrul agoniei, se consumă steril în haosul crizelor și al contradicțiilor. În perspectiva sumbră a prăbușirii, „stăpînii” acestei lumi își fac curaj, amenințînd și unelind împotriva lumii întregi.

Dacă „stăpînii” și conducătorii țărilor din sistemul capitalist, nu înțeleg sau, mai precis, nu pot înțelege, sensul sublim al păcii pe pămînt, popoarele, masele populare sînt silite să-și cucerească dreptul la viață. Ele — popoarele — nu se mai lasă amăgite.

În R. D. Germană, de pildă, reprezentanții clasei muncitoare se întîlnesc cu reprezentanții celorlalte pături sociale, din cele două state germane. Ei acționează unitar și cer reglementarea pașnică a problemelor internaționale litigioase.

În acelaș timp, ministrul de război a R. F. Germane, Strauss, afirma la New-York — într-o vizită din aprilie 1959 — că „singura soluție pentru Germania este înarmarea ei cu arme atomice, căci numai astfel

„Germania își va îndeplini rolul în sistemul militar occidental...”

În țările coloniale, milioanele de oameni au ieșit din faza luptelor surde, a zbuciumului subteran și a visurilor neîmplinite. Ele au pornit năvalnic, la acțiuni ferme de eliberare.

În Africa și pretutindeni, lupta popoarelor pentru eliberare este aprigă, crescândă și singeroasă.

„Africa Neagră” se ridică vijelios pentru a sfărâma temeliiile bastionului colonialist. Generozitatea marilor puteri coloniale se manifestă consecvent: închisori, singeroase represalii. Cine urzește aceste represalii?

Grupul Bancar al baronului Guy de Rotschild, trustul francez Pechiney, consorțiul Bonssac et Comp., Soc. „United States Steel”, compania British Aluminium”, trustul „Neumani” etc., etc.

Aceștia și alții, urzesc războaiele.

„Stăpînii” trusturilor și ai variatelor societăți monopoliste, oferă popoarelor asuprite, sporite binefaceri, prin sprijinul primit de la „blocurile militare” de tipul „Atlanticii de Nord”, „S. E. A. T. O.” sau „Pactul de la Bagdad”, etc.

Blocurile și pacturile de acest tip, generate de sistemul economic capitalist, reprezintă „formele moderne de întărire a colonialismului, de pregătire a războiului atomic, etc.

Sesizînd strigătul milioanele de oameni, înșelați de liniște și libertate, pe de o parte și monstruoasele atentate la pacea și libertatea popoarelor pe de altă parte, slujitorii altarelor și credincioșii tuturor confesiunilor creștine și-au spus cuvîntul. Ei s-au înrolat, fără ezitare, în marea luptă pentru pace. Lupta lor însă este lipsită de un plan unitar, de o organizare și o conducere mondială.

Această realitate a determinat teologii romano-catolici din Cehoslovacia, în anul 1957, să ia inițiativa unui „sinod mondial”, în cadrul căruia creștinătatea

să-și spună cu tărie cuvîntul și să-și stabilească o atitudine unitară față de problemele războiului.

Inițiativa teologilor cehoslovaci, s-a concretizat în prima „Conferință Creștină pentru Pace de la Praga” (1957).

Pentru realizarea integrală a inițiativei, „Conferința de la Praga” a înființat un „Comitet de continuare a Conferinței Creștine pentru Pace” avînd ca misiune pregătirea teologică și practică a „Sinodului mondial”.

În toamna anului trecut — 1 noiembrie 1958 — „Comitetul de continuare” a Conferinței de la Praga, s-a întrunit la Debrețin (Ungaria).

„Comitetul” a constatat că inițiativa de la Praga a găsit un puternic ecou în lumea întreagă și că, astfel, s-au creat premisele unui „Sinod mondial”. El lansează un călduros apel către creștinii din lumea întreagă, chemîndu-i la această acțiune.

„Desigur, grăiește apelul, că și în biserica Dv. dorința de pace este foarte mare și vă preocupă întrebarea, ce are de făcut creștinătatea pentru a împiedeca războiul și a canaliza dezvoltarea istoriei pe un făgaș pașnic...”

„Ajutați-ne, continuă apelul, asociați-vă nouă, dăruiți puterea voastră, credința voastră, rugăciunile și cuvîntul vostru, acestei opere... Comunitățile creștine să-și arate, în mod expres, dorința lor de pace și să condamne prin grai și scris, războiul în orice formă... Să roage guvernele lor respective să facă totul pentru a asigura pacea și a împiedeca războiul...”

„Comitetul” propune să se consacre o zi, (6 august 1959) în toată lumea, pentru condamnarea crimelor de la Hiroshima și pentru condamnarea experiențelor cu arme nucleare.

Întîmpinăm, cu tot entuziasmul, inițiativa de la Praga și primim cu căldură, apelul „Comitetului de continuare a Conferinței pentru Pace” de la Debrețin.

Trecînd peste deosebirile de doctrină confesională și practici religioase, creștinii din țumea întreagă ar putea constitui un uriaș front pentru a preveni un catastrofal război atomic.

Este timpul suprem !

Se trezește omenirea și-și ridică glasul protestatar împotriva crimelor care se pregătesc.

Bisericele lui Hristos pot rămîne impasibile ? Desigur că nu.

Inițiativa din Cehoslovacia trebuie susținută și popularizată.

Dr. Marcu Bănescu

Pentru obținerea unei recolte îmbelșugate.

Țărănimea muncitoare din Banat, convinsă de avantajele muncii în comun, a pășit cu încredere spre forma superioară de organizare a muncii — gospodăria agricolă colectivă, — pe drumul fericirii și al belșugului. Succesele obținute de gospodăriile agricole colective în sporirea producției agricole, vegetale și animale, a determinat pe mulți țărani muncitori să intre cu însuflețire în gospodăriile agricole colective. Întărirea economică a gospodăriilor agricole colective, a influențat puternic țărănimea muncitoare de a intra în colectivă.

Se poate vedea, că în raioanele colectivizate din regiunea noastră, colectiviztii au obținut succese frumoase, atât în privința măririi producției, a îmbunătățirii recoltelor, cât și în privința cîștigurilor mari pe care le au. Astfel, în raionul Timișoara, peste 20 de gospodării agricole colective, ca Biled, Recaș, Orfișoara, etc. în anul 1958 au devenit milionare. Recoltele gospodăriilor agricole colective considerate în medie pe raion, cu toată seceta care a bîntuit în cîmpia bănățeană datorită muncii pe tarlale întinse, cu ajutorul tractoarelor S. M. T., au fost mai mari decît ale întovărășișilor cu 350 kg. grîu la Ha, cu 550 kg. porumb la Ha, cu 4000 kg. sfeclă de zahăr la Ha, și cu 400 kg. la floarea soarelui. Fondul de bază al celor 55 de gospodării agricole colective din raionul Timișoara, era la începutul acestui an de peste 29 milioane lei. Colectiviztii au ridicat peste 200 de construcții necesare fermelor și atelierelor și au cumpărat circa 70 de autocamioane, rutiere și alte mijloace de transport. Șase sute de familii și-au înălțat case noi, peste 1000 de familii și-au cumpărat

mobilă și circa 2000 familii și-au cumpărat aparate de radio.

Gospodăriile colective au constituit un punct de atracție pentru întovărășiți, dintre care numai în luna ianuarie au făcut cereri de primire în rândurile colectivităților circa 4000 de familii cu peste 18.000 Ha pământ. Din cele 55 gospodării agricole colective existente fac acum parte 15437 familii ce dețin ca proprietate obștească 75381 Ha pământ. Raioane colectivizate în regiunea Timișoara, mai sînt Jimbolia, Ciacova, Gătaia, Sinnicolaul Mare, Pecica, și foarte multe în preajma terminării colectivizării. Toate acestea s-au putut realiza datorită succeselor obținute de gospodăriile agricole colective.

Realizările de pînă acum, pun în fața colectiviștilor și a tuturor țăranilor muncitori din regiunea Timișoara, sarcina de a lupta pentru consolidarea succeselelor obținute, pentru întărirea economică și organizatorică a gospodăriilor colective, a întovărășirilor și a gospodăriilor individuale.

Fiind în plină campanie agricolă, după topirea zăpezii, țăranii muncitori pornind pe ogoare încep să facă semănăturile, muncind pentru obținerea unei recolte și mai bogate în acest an. Executarea la timp și după metode agrotehnice înaintate a însămînțărilor și a altor lucrări agricole de primăvară, constituie una din principalele condiții, pentru obținerea unor recolte bogate. Orzul, ovăzul, mazărea, floarea soarelui, se însămînțează chiar la începutul campaniei agricole, cînd timpul este prielnic. Însămînțatul executat în epocile stabilite, asigură sporul recoltelor, iar întîrzierea semănăturii în primăvară, duce la obținerea unor recolte slabe. Sămînța de bună calitate, curățată și tratată împotriva dăunătorilor constituie de asemenea o garanție a obținerii unor recolte sporite. Sămînța hibridă de porumb sporește considerabil recolta de porumb, obținîndu-se pe suprafețe de sute de hectare, recolte medii la hectar de 5000—8000 kg.

La începutul campaniei agricole de primăvară, o.

mare atenție trebuie acordată semănăturilor de toamnă. Trebuie să se controleze, pe cîmp, fiecare parcelă în parte, pentru a se constata cum se prezintă semănăturile din iarnă. Dacă terenul este svîntat, permițînd intrarea atelajelor, este necesar să se execute îndată grăpatul, tăvălugitul și îngrășarea suplimentară cu îngrășămintele naturale, în strat subțire și în doze de 4000—5000 kg. la Ha, precum și îngrășăminte chimice (azotat de amoniu) în doze de 80—100 kg. la Ha.

Incepînd din anul acesta, trebuie să se pună mai mare bază și pe cultivarea sfecei de zahăr, a floarei soarelui, a trifoiului și lucernei. În țara noastră cultura sfecei de zahăr are o tradiție îndelungată. Folosind experiența acumulată, hărnicia țărănimii muncitoare și sprijinul acordat de Statul nostru de democrație populară, numeroase unități agricole socialiste de Stat și cooperatiste au obținut în ultimii ani pe suprafețe mari, chiar și în condiții climaterice mai puțin prielnice, recolte care variază între 20.000—40.000 kg. sfeclă de zahăr la hectar, iar culturile irigate peste 57.000 kg. sfeclă de zahăr la hectar.

Cultura sfecei de zahăr aduce însemnate venituri bănești gospodăriilor agricole colective, cooperativelor agricole de producție cu rentă și întovăririlor, constituind un puternic factor pentru întărirea lor economică și pentru ridicarea nivelului de trai.

În această privință sînt grăitoare rezultatele obținute, în regiunea noastră, în anul trecut, de gospodăriile colective din Lenauheim, Jimbolia, Grăbați, Cărpiniș, Iacea Mare, Bulgăruș și altele, care an de an au mărit suprafețele și producțiile medii la hectar la sfecla de zahăr. Natural că și venitele colectivităților în bani au crescut în mod considerabil. La fel se întîmplă și cu cultura floarei soarelui, care prin mărirea suprafețelor cultivate, a produs recolte bogate și venituri foarte mari. Cultura trifoiului și a lucernei, mai ales în partea de șes a regiunii Timișoara, dînd rezultate bune, aduce la fel recolte bogate și frumoase cîștiguri în bani, pentru cultivatori.

Din toate realizările făcute, se vede că țărani muncitori din comunele și satele de șes se îndreaptă în număr mare spre gospodăriile colective, forma superioară de cooperare în producția agricolă, iar cei din satele de deal și munte, unde cea mai mare parte continuau să muncească în gospodăriile lor individuale, cer să se unească în întovărășiri agricole și zootehnice, precum și în gospodării colective.

Sporirea producției cerealelor în primul rînd, este condiția hotărîtoare pentru avîntul tuturor ramurilor producției agricole, în special al creșterii animalelor. Pe lângă acestea, o mare atenție trebuie să se dea obținerii unor recolte bogate de legume, fructe și struguri.

În campania agricolă de primăvară, în mărețea bătaie de a se obține recolte cît mai bogate, alături de țărănimea muncitoare și alături de organele locale, un rol de seamă îi revine și preoșimii noastre. Slujitorii altarelor Bisericii noastre, pe lângă îndeplinirea îndatoririlor sacerdotale, au datoria de a sprijini cu toată în-suflețirea, acțiunea de mobilizare a țărănimii muncitoare în scopul realizării lucrărilor agricole. Paralel cu această activitate, C. Preoți își vor da concursul în acțiunea de colectivizare a agriculturii în raloanele de munte, unde nu s-a îndeplinit încă colectivizarea.

În afară de aducerea la îndeplinire a sarcinilor ce le revin potrivit planurilor de cultură, preoții trebuie să colaboreze cu organele locale de Stat și cu toate formațiunile obștești pentru lămurirea credincioșilor pîrgari în legătură cu importanța pe care o are asigurarea unei recolte îmbelșugate.

Preoții trebuie să amintească tuturor păstoriților lor îndemnul luminos adresat clerului și tuturor credincioșilor de către Înalt Prea Sfinția Sa Dr. Vasile Lazarescu, Mitropolitul Banatului, în care se arată că toți au datoria patriotică de a depune toate eforturile pentru executarea la vreme a tuturor lucrărilor agricole de primăvară, sprijinind întru totul măsurile luate de către organele de Stat pentru ducerea la îndeplinire cu succes a muncilor agricole, spre a se asigura o recoltă cît

mai îmbelșugată. Prin munca lor, prin sfatul lor, preoții vor dovedi că au înțeles să împlinească prin faptele lor învățătura iubirii aproapelui, străduindu-se cu toată dragostea și înțelegerea alături de semenii lor pentru agonisirea „pîinii noastre cea de toate zilele”.

Muncindu-se cu rîvnă, iar lucrările în campania agricolă de primăvară executîndu-se la un înalt nivel agrotehnic, pentru obținerea de noi succese pe calea sporirii producției agricole, se va aduce o contribuție de seamă la ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate, la întărirea scumpei noastre patrii și la apărarea păcii.

REDAȚIA.

Studii

DIN ISTORIA BISERICII BANATULUI

VLĂDICA ANTIMIE

(1638 — 1651)

AL CARANSEBEȘULUI ȘI VÎRȘETULUI

ORTODOXIA ROMINEASCA IN FAȚA ASALTURILOR CALVINE ȘI ROMANO-CATOLICE

I

Vlădica IOANICHIE (1652—1659), din epoca cedării către Turci a Banatului Caransebeșului și Logoju-lui, a avut ca înaintaș, în scaunul istoric al Caransebeșului, pe episcopul ANTIMIE, despre originea și activitatea căruia istoria nu ne-a păstrat aproape nimic. Nici numele lui nu ne era cunoscut, pînă la descoperirea *Pomelnicului* celui vechiu de la Caransebeș. Ca și înaintașii săi. *Simeon* de la 1612 și *Parfenie II Cărturarul* (1628—1638), Vlădica Antimie are sub conducerea sa spirituală eparhia Caransebeșului în granițele ei vechi, inclusiv teritoriul eparhiei vecine a Vîrșetului, înființată de Turci ca răzbunare, după răzmerița romînească de la 1594. Cînd lipsește titularul de la Vîrșeț, de sub dominația otomană, clerul și credincioșii de acolo se îndreaptă spre cetatea Caransebeșului, unde-și aveau sediul vlădiciei și banii romîni, tutelați, după căderea Ungariei, de către voievozii-principii Transilvaniei. Așa s-au petrecut lucrurile și în zilele vlădiciei Antimie.

Asalturile împotriva Ortodoxiei romînești bănățene în acest timp au venit din două tabere confesionale adverse și din două regiuni, aflate și ele sub două stăpîniri politice neîmpăcate. În vreme ce în părțile Banatului de Răsărit, al Caransebeșului și Logoju-lui, do-

minat de principii calvini ardeleni, vlădica Antimie cu preoții și călugării săi aveau să țină piept atacurilor calviniste, — în regiunea Vîrșețului începuseră să mișune, cu sau fără aprobarea tacită a autorității musulmane, agenții franciscanilor din provincia Bosnia, de sub dominația Turcilor.

Despre prozelitismul sau așa zisul misionarism al acestor călugări streini romano-catolici, avem mărturie scrisoarea inedită, de la 14 septembrie 1642, a protopopului Iovan Turcu de la Vîrșeț, adresată episcopului Antimie „al Caransăbeș”, căruia-i raportează „dăspră unii călugări catolicești, care or început să umble prin sate, mai ales pră Valea Cărașului și au pus popi d-ai lor în cîteva sate cîrșovenesti, dar și printră Ruminii or botezat. Și prota certat pră popii lui, că dă ce i-or lăsat. Și begu l s-o supărat tare cînd o auzit și o poruncit la spăii să-i prindă pră aia călugări, unde-i află, și să-i trîmită la el, că aia-s numa(i) prîntu (pentru) turburare trîmiși dă Impăratu dăla Beciu (Viena), și oamenii să să păzască dă ei”.

Cele relatate de protopopul Vîrșețului sunt confirmate de raportul călugărului franciscan Ioan Dezmanici, de la 16 iulie 1648, înaintat Congregației de Propaganda Fide din Roma, căreia-i dă următoarele relațiuni despre activitatea sa misionară:

„In anul 1641, luna Aprilie, a început să misioneze la Carașova. Aici a reparat o biserică de lemn (*ibit ecclesiam ligneam reparavit*), a edificat casa parohială (*residentiam*), pe locuitori, jumătate schismatici (ortodocși), i-a îndreptat la unire cu Biserica (romano-catolică). După trei ani a lăsat în locul său, tot acolo, pe fr(atele) A. Sulici. In localitatea Secaș (*Locum Secasc*), în care activa presbiterul valah (romîn), simplu și incult (*in quo, presbyter valachus simplex et indoctus commorabatur*), toți locuitorii, afară de Fr. Papuscarul, erau schismatici (adică ortodocși) (*incolaeque omnes praeter Fr. Papuscarul schismatici erant*), pe care i-a adus la unire și li-a instituit de capelan pe Fr. Pavel Hericich”.

„Turcii — ațîțați de episcopul schismatic (*per episcopum schismaticum*) — au alungat, în anul următor, pe preoții Sulici și Hericich, și prinzîndu-i în Deta, i-a trimis legați la Vîrșeț, — pe care el (Dezmanici) abia i-a răscumpărat. Tot atunci pașa Timișorii a aruncat în temniță pe p. Andrei Sztipanich. Satele din jurul Secașului (azi *Secășeni*) și anume: *Cîrnecea* (Crunacha), *Comoriște* (Comorisore), *Vărădia* (Varalia), *Goruia* (Goruliă), *Gîrliște* (Gerliște), *Forotic* (Forocich), *Doman*, *Cuptoare* (Cuptore), *Cîlnic* (Calnic), *Reșița* (Rieicza), *Bratovo* (?), și altele sunt ortodoxe (schismatice), totuși a convertit întrînsele 80 case cu familii. În anul 1644 s-a dus la *Caransebeș*, la reședința părinților din ordinul Iezuiților, în satul *Slatina* a început să construiască reședință (parohială) lîngă biserica de lemn, dar a fost împiedecat de Banul calvin din Caransebeș. În satele *Teregoва* (Trigovo), *Rusca* (Ruzka), *Branisce* (*Branichka*) și *Hațeg* (Haczegh) se făcure convertiri. În *Lipova* își are reședința p. Andrei Sztipanich“.

„Episcopul schismatic” — necunoscut pînă acum —, al cărui ochiu vigilent a descoperit pe agenții franciscani, a fost vlădica ANTIMIE de la Caransebeș, unde iezuiții încă din 1618—1624, cu învoirea principelui calvin *Gabriel Bethlen* (1613—1629) au activat și și-au ridicat claustru chiar în oraș. Centrul misiunii romano-catolice nu era însă Caransebeșul, ci comuna slavo-bulgară *Carasova*, — colonizată cu fugari ortodocși, pavlicieni, adamiți și manihei din Bulgaria, la 1366 și după 1389. În cursul timpului aceștia au trecut, mai mult de silă decît de bună voie, la romano-catolicism.

Amintitul raport al călugărului franciscan Dezmanici este deosebit de valoros pentru istoria Bisericii ortodoxe romîne bănățene, căci zugrăvește în culori sugestive situația Ortodoxiei în Țara Banatului, alături de romano-catolicismul slăbit în prima jumătate a sec. XVII-lea.

În timp ce romano-catolicismul și calvinismul — cu toată protecția de care s-au bucurat din partea principilor ardeleni și a unor bani bănățeni calvini — abia licăresc în Banat, Ortodoxia considerată schismatică și eretică, se afirmă cu toată vigoarea. Românii ortodocși bănățeni au și acum, cum au avut cu o mie de ani în urmă, în epoca fericitului episcop Ursu și a marilor principii naționali *Glad* și *Optum*, preoții, episcopii și mitropoliții lor.

Preoții valahi au știut și au reușit să îndrume poporul dreptcredincios. Afară de lăudăroșenie, nu s-a ales nimic din predică și din prozelitismul misionarilor romano-catolici.

II

Atunci când, prin metodele detestabile ale franciscanilor, iezuiților și ale calvinilor, conducătorii politici feudali streini de la cîrma Transilvaniei și a Banatului n-au reușit să destrame unitatea sufletească încheată cu mijlocirea credinței ortodoxe, au recurs la alte mijloace, asupra cărora ne-a atras luarea aminte însuși Mîntuitorul cînd a spus, profetizînd: „Bate-voi păstorul și se va risipi turma”.

Dacă n-au putut amăgi poporul de jos, pe valahii liberi și pe iobagi, care-și aveau gospodăria și proprietatea lor, privirile calvinilor îndeosebi s-au oprit asupra preoților ridicați din rîndurile iobagilor valahi.

Despre intențiile calvinilor de a lipsi Biserica ortodoxă romînească din Țara Banatului de elementele sale cele mai bune, mai sănătoase și mai vajnice din rîndurile preoției valahe „schismatice”, ne stă prețioasă mărturie scrisoarea inedită de la 7 august 1643, a protopopului Iacov de la Logoj. Adresîndu-se episcopului său Antimie de la Caransebeș, protopopul Logojului îi raportează „dăspră poronca lu Banu Paul Naghi alu Logoj, c-o poroncît să-l lăpede pră popa Ilie dăla Logoj al și pră popa Ion Merța din Silagi și pră

alți popi din toate satele unde-s popi copii dă iobagi, și pră popa Ilie, c-o fost și el, pînă la moarte, iobag.”

În continuare, prota Logojului scrie „că nu or fost iobagi nici unu(l din preoții susamintiți), și chiar dacă ar fi fost țății lor iobagi, n-or fost iobagi nămeșești (de la ung. *nemes* = nobili), numa or fost d-altu fel, nu ca în Ardeal, căci aici *satele chinejești nu-s iobăgești*”. În încheiere „prota Iacov alu Logoj”, „roagă pră episcop(ul Antimie) să nu-i dăspopească (pe numiții preoți) și să nu-i lapede” (din preoție).

Nu cunoaștem, din lipsă de documente, măsurile luate de vlădica Antimie în urma acestui raport. Cunosînd însă starea socială, economică, politică, bisericească și națională din Banatul Caransebeșului și Logojului, care se întemeia pe diploma privilegială de la 1457, dată de regele Ungariei *Ladislau V. Posthumul*, și reconfirmată de regina *Izabela*, văduva principelui-rege *Sigismund Zápolya*, la 7 mai 1551, de principele Transilvaniei *Gabriel Báthori* la 3 aprilie 1609 și de principele transilvan *Gheorghe Rákoczi II* la 1654, susținem punctul de vedere al protopopului Iacov, conform căruia iobagii bănățeni se bucurau de un statut social-politic mai dulce, mai liberal și mai umanitar decît iobagii din Ardeal, apăsați și exploatați cu cruzime.

Iobagul valah bănățean, mai ales cel din satele așa numite chenezești, proprietatea chinezilor, mici și mari, era un fel de *colonus* = *γεωργός* = *georgos*, agricultor dependent, căruia acea lege a Valahilor = *ius valahicum*, întemeiată desigur pe legile împăratului *Justinian I* (527—565 *Cod. Just.*, XI, 52, *Nov. Just. CLXII*, 2—3) îi permitea să aibe avere proprie, bucurîndu-se deci de un oarecare grad de independență. În același timp, situația iobagilor din Ardeal, *in mera et perpetua servitute* după legile werböcziene, se apropia mai mult de cea a sclavilor din lumea antică

greco-romană. Participarea preoților români ortodocși la toate răscoalele țărănești din Banat și Ardeal, din Țara Românească și Moldova, demonstrează, mai mult ca orice alt argument și document, originea țărănească a preoțimii noastre.

III

Trăind într-o epocă de relativă pace între marile puteri antagoniste, vlădica Antimie ține legături spirituale, atât cu Mitropolia Timișorii și cu episcopia vecină a Lipovei de sub dominația Turcului, cât și cu conducătorii bisericești și naționali din cele două voievodate române surori, Țara Românească și Moldova, aflate și ele sub suzeranitatea aceluiași Sultan. Daniile în bani și obiecte de cult și podoabe bisericești, pe care le face, la 1649, domnitorul Moldovei, *Vasile Lupu*, — ctitor de biserici și mănăstiri în tot orientul creștin, din Serbia și Bulgaria, pînă la Athos, Constantinopol și Ierusalim —, mănăstirii „Sf. Gheorghe” din Caransebeș, confirmă în chip luminos acest lucru.

Participarea vlădichii Antimie la festivitățile de instalare a mitropolitului *Sf. Iosif II cel Nou*, în cetatea Timișorii, la 20 iulie 1650, dovedește reluarea legăturilor canonice cu Mitropolia Timișorii aflată de la 1552 sub stăpînirea Turcilor.

IV

În ceea ce privește atitudinea vlădichii Antimie față de cultura preoțimii române bănățene, hulită și disprețuită de franciscani și calvini, avem mărturia lui *Domaschin Udrea*, dascăl mare al Școlii gramaticești din cetatea Caransebeșului. Acesta ne informează că „după moartea episcopului *Partenie* (ctitorul Școlii gramaticești), școala a început a lîncezi, că noul episcop Antimie, și strein fiind și abia știind limba noastră, n-a purtat grijă școlii și nu prea s-a înțeles nici cu nobilii, nici cu chinezii. Dară cînd a văzut că nobilii și chinezii prind arțag și încunie, (încuie, opresc) veniturile (e-

piscopești) s-a îmblînzit și-a început să se (în)grijească dă toate și dă școală“.

Interesul vlădichii Antimie față de puternicul focar de cultură românească de la Caransebeș a crescut după ce la 1641 și calvinii, cu ajutorul principelui ardelean *Gheorghe Rákoczi I* (1630—1648) au înființat o școală similară în cetatea Caransebeșului, spre a face concurență celei românești ortodoxe. Avînd ajutorul neprecupețit al nobilimii și al chenejilor romîni *graeci ritus*, Școala gramaticească ortodoxă, cu cinci dascăli, a în trecut în toate privințele școala calvină, îndeosebi după ce în fruntea ei a primit, la 1642, ca dascăl mare sau rector pe Ilie Bujor, bărbat cu multă știință și mai ales cu multă rîvnă pentru ridicarea și propășirea școlii.

În afară de anul morții — 1651 —, *Pomelnicul* de la Caransebeș nu amintește nimic despre vlădica Antimie, care, după o arhipăstorire agitată, se odihnește, probabil, alături de ceilalți vrednici vlădici, în cripta de lîngă altarul bisericii mînăstirii „Sfîntul Gheorghe“ din Caransebeș.

Prot. Dr. GH. COTOȘMAN
Vicar arhiepiscopesc

BIBLIOGRAFIE

- I. Bogdan, *Despre cnejii romîni*, — în *Analele Acad. Rom.*, Mem. Secț. Ist., 1903—1904.
Gh. Cotoșman, *Episcopia Caransebeșului pînă în pragul sec. XIX-lea*, Caransebeș. 1941.
I d e m, *Districtele valahice bîndățene*, în *Mitropolia Banatului*, an. VII, Nr. 10—12 (octombrie—noiembrie) 1957 și Nr. 1—3 1958.
E. Fermendzin, *Acta Bosnae*, Zagreb, 1802.
Constantin C. Giurescu, *Istoria Romînilor*, I. București, 1935.
Pesty Frigyes, *A szörényi bánság és Szörény vármegye története*, I. Budapest, 1877.
I d e m, *A Szörényvármegye hajdani oláh kerületek*, Budapest, 1876.

- Traian Popa, *Rominii din Bănatul Medieval*, în *Banatul de altădată*, I. Timișoara, 1944.
- Traian Simu, *Originea Crașovenilor*, Lugoj, 1930.
- Pamfilie, *Protocolul actelor Sf. Episcopii a Caransebeșului și Virșefului*, mss., Srediștea Mică, 1755.
- Idem, *Protocol dă adaos...*, mss., Srediștea Mică, 1757.
- Domaschin Udra și Iromonaca Ion, *Pomealnicu alu Mitropolii și Episcopi din... Țara Banatului*, mss., Caransebeș 1696.
- Vladimir Hanga, *Istoria Statului și Dreptului R. P. R.*, ed. III, vol. I. București, 1957.
- Maria Holban, *Contribuții la studiul raporturilor dintre Țara Românească și Ungaria angevină*, în *Studii și Materiale de Istorie Medie*, I. București, 1956.

Sfântul Timotei

Mai vădit decît Asia Mică de astăzi, antîca Asia Minor era un pămînt al contrastelor. O bună parte din belşugul epocii cezarilor — alimentat din plin de căile de circulaţie maritimă care împînzeau bazinul levantin al fecundei Mare Nostrum — se îngrămădea în prospererele aşezări omenestî înşirate în laturile de vest şi sud ale litoralului ei zimţat. Nordul şi mai ales regiunile de interior, în antichitate ca şi acum, prezentau rare puncte de atracţie. Acolo predomină stepa săracă şi nisipurile aprinse ale pustiurilor.

Licaonia, regiune situată la nord-vest de lanţul munţilor Taurus, făcea parte din aceste ţinuturi cu pămînt sărac, a căror avuţie de căpetenie erau turmele de oi şi de capre. Cîteva aşezări destul de prospere în veacul I al erei creştine — Iconium, Lистра şi Derbe — împodobeau totuşi această regiune.

Iconium (= Iconia) există şi astăzi. Căle de 6 stadii spre sud de această localitate se află satul turcesc Khatyn Serai, în preajma căruia au fost identificate urmele cetăţii Lистра, despre care se stie — dintr-o inscripţie descoperită cu prilejul unor explorări arheologice — că pe vremea lui Octavianus Augustus fusese transformată în colonie romană.

Aci, la Lистра, era locul de obîrşie al lui Timotei, cel mai de seamă dintre numeroşii ucenici şi colaboratori de durată ai Sfîntului Apostol Pavel.

Viaţa lui, ca şi a mai tuturor fruntaşilor creştinătăţii primare, ne este cunoscută numai fragmentar. Datele, întîmplătoare, pe care le posedăm asupra lui, permit totuşi reconstituirea conturelor acestei persona-

lități de vază, căreia creștinătatea veacului apostolesc îi datorește o bună parte din triumfala sa penetrație în spațiul greco-roman al vremii.

Timotei se trăgea dintr-o familie mixtă. Tatăl său era grec (ellinos, ἑλλήνος), iar mama lui evreică (λοιδάτα) credincioasă, convertită la creștinism (cf. F. Ap. 16, 1). Din II Tim. 1, 5 cunoaștem și numele ei: Eunice. Împreună cu bunica lui Timotei, Loida, ea a îmbrățișat din bună-vreme dreapta credință creștinească și textul citat ne îngăduie să afirmăm că convertirea amîndurora a fost promptă și totală, ele dovîndu-se cu ardoare noii religii.

Nimic nu ne împiedică să presupunem că duhul Evangheliei lui Hristos s-a înstăpînit și în sufletul tatălui lui Timotei. Elinii, în general, nu erau refractari creștinismului. El, cu atît mai pușin cu cît ca soș al unei evreice, este de presupus că a devenit prozeșit iudeu. Faptul că Sfîntul Pavel nu-l asociază la omagiile pe care le aduce (în II Tim. 1, 5) zelul lui creștinesc al bunicii și mamei lui Timotei, avînd în vedere data tîrzie a scrierii acestei epistole, poate să însemneze doar atît că tatăl lui Timotei se va fi săvîrșit curînd din viață.

Convertirea la creștinism a acestei familii trebuie să fi avut loc necondiționat în cursul primei călătorii misionare a Sfîntului Apostol Pavel, cînd acesta a cercetat — împreună cu Sf. Varnava — cetatea Listrei. E drept că Sfîntul Luca nu face pomenire despre aceasta în referatul din F. Ap. 14, 6—20, dar roadele cu care s-a soldat binecuvîntata sa zăbavă în cetatea Listrei, ne încurajează să presupunem că printre ucenicii care l-au ocrotit pe Sfîntul Pavel după lapidare (F. Ap. 14, 20), se aflau și membrii acestei familii. Justeșea acestei deducții este vădită de faptul că autorul cărții Faptele Apostolilor notează — în referatul privitor la a doua călătorie misionară — că Timotei era „ucenic vechiu” la vremea aceea, cu stagiul în credință, recrutat la creștinism într-o ocazie anterioară.

Educația creștinească și-o datora în primul rînd mamei și bunicei sale, care au făcut să rodească sămința cea bună aruncată în sufletul său de Apostolul neamurilor.

Deosebit de zelos dovedindu-se pentru credința cea nouă, în a doua călătorie misionară Sfîntul Pavel l-a luat, de acasă, ca însoțitor permanent al său, după ce în prealabil l-a făcut să se circumcidă. Prin săvîrșirea acestui act ritua^l, Sfîntul Pavel nu a călcat un principiu pentru triumful căruia luptase cu atîta ardoare. Circumciderea lui Timotei este o mostră de tact pasioral paulin. Ca și Mintuitorul, Sfîntul Pavel își pornea misiunea de propovăduire a Evangheliei mîntuirii neamurilor din sinagogă. Faptul că lui Timotei — fiu al unei evreice — îi lipsea circumciziunea, în ochii iudeilor ar fi constituit, un prilej de scandal. Făcînd această concesie consîngeniilor săi refractari deciziei Sinodului Apostolesc de la Ierusalim (cf. F. Ap. 15, 23), Sfîntul Pavel își ușura și lui și lui Timotei, accesul în sinagogile pe care aveau să le întîlnească în drumețiile sale misionare. Aceasta este rațiunea actului înregistrat de Sfîntul Luca în F. Ap. 16, 3).

Părtășia Sfîntului Timotei la înființarea bisericilor pauline din călătoriile misionare a doua și a treia a fost substanțială. Era alături de Sfîntul Pavel cînd neobositul apostol a început asediul duhovnicesc al tărîmurilor europene pentru Evanghelia lui Hristos. Dintru început i-au fost încredințate misiuni pline de răspundere. S-a achitat de toate în cel mai izbutit chip. Il a^lăm, apoi, alături de Sfîntul Pavel și în captivitatea întîia romană.

După eliberarea din această captivitate, a fost orînduit locfiitor apostolesc — sau episcop — la Efes (cf. I. Tim. 1, 3).

În apăsătoarea însingurare a celei de-a doua captivități romane, Sfîntul Pavel a dorit să-l mai vadă o dată, înainte de a-și fi vărsat sîngele pentru Hristos (cf. II Tim. 4, 9. 13).

Cît de mult îl prețuia Sfîntul Apostol Pavel și de cît folos i-a fost tovarășia acestui devotat ucenic al său, să poate vedea din următoarele date:

1. îl asociază de 6 ori în adresele epistolelor sale (II Cor., Fil., Col., I—II Tes. și Filimon);

2. i-a adresat 2 epistole (I—II Tim.);

3. de 23 de ori amintit cu numele în Noul Testament fiind, 17 din aceste mențiuni despre ostenele și calitățile sale le face Sfîntul Pavel (Rom. 16, 21; I Cor. 4, 17; 16, 10; II Cor. 1, 1, 19; Fil. 1, 1; 2, 19—23; Col. 1, 1; I Tes. 1, 1; 3, 2, 6; II Tes. 1, 1; II Tim. 1, 2; 6, 20; II Tim. 1, 2; Filimon 1), iar restul de 6 Sfîntul Luca (în F. Ap. 16, 1; 17, 14, 15; 18, 5; 19, 22; 20, 4). Calificativele cu care-l distinge sînt dintre cele mai călduroase: „fratele” (II Cor. 1, 1; Col. 1, 1; Filim. 1), „memoria” Apostolului (I Cor. 4, 17), „simfîirea” Apostolului (Fil. 2, 19—23), ș. a.

Fire impresionabilă, de-o rară delicateță sufletească, fizicește plăpînd și suferind, Timotei este antipodul Sfîntului Tit, omul de-o rară energie și elementul de asalt al Sfîntului Apostol Pavel în sfărîmarea tuturor împotrivirilor față de sporul în credință, disciplină și viață creștinească a tinerelor biserici creștine ctitorite de „atletul” lui Hristos.

Eusebiu al Cezareei (Ist. bis. III, 4; Migne P. G. XX, 220) spune că Sf. Timotei — după moartea martiriei a Sfîntului Apostol Pavel — a păstorit în continuare la Efes, fiind primul episcop al acestei biserici. După o informație păstrată de Patriarhul Fotie al Constantinopolului (Bibliotheca, cod. 254; Migne P. G. 104, 101) s-ar fi săvîrșit din viață în vremea domniei lui Domițian (81—96), fiind ucis cu un ciomag.

În calendarul sfințeniei creștine, pomenirea cu laudă a Sfîntului Timotei este orînduită pe data de 22 ianuarie a fiecărui an.

*

Tînăr (cf. I Tim. 4, 12) și, pe deasupra și suferind (cf. I Tim. 5, 23), Sf. Timotei s-a învrednicit, alături de Sf. Tit, să fie rînduit păstor al unei biserici de în-

semnătatea aceleia din capitala Asiei Proconsulare și să primească două epistole din partea Sfântului Pavel. E o îndoită favoare, pe care de sigur că a meritat-o întru totul, de vreme ce s-a împărtășit de ea.

Asupra acestor amănunte de excepție, s-a oprit și Sfântul Ioan Gură de Aur, cel mai înzestrat și mai competent tâlcuitor al epistolelor pauline. Punând întrebarea: „De ce oare scrie numai lui Tit și Timotei, deși Sila era dintrei cei încercați, și Luca de asemenea?” — Sfântul Părinte bisericesc Ioan Hrisostom răspunde așa: „Fiindcă numai acestora le-au fost încredințate (scil.: spre păstorie) biserici, pe când pe ceilalți îi purta încă cu dînsul; pe aceștia deci, îi rînduise în niște locuri știute”.

Pentru Sfântul Timotei, care era mai tânăr, Sf. Ioan Hrisostom simte nevoia unui supliment de explicație: „Cît de mare era merituș acestui bărbat, încît nici tînețea nu l-a împiedicat (cf. I Tim. 4, 2; vezi și 5, 1);... căci, cînd este virtutea, toate celelalte sînt prisoselnice și nimic nu ar putea fi ca piedică”. „De aceea, vorbind despre episcopi și multe însușiri cerîndu-le, nicăieri nu insistă asupra vîrstei lor” (Com. la Ep. Past., trad. de Arhiereul Theodosie Athanasiu Ploșteanul, București, ed. Socex & Co. 1911, p. 4).

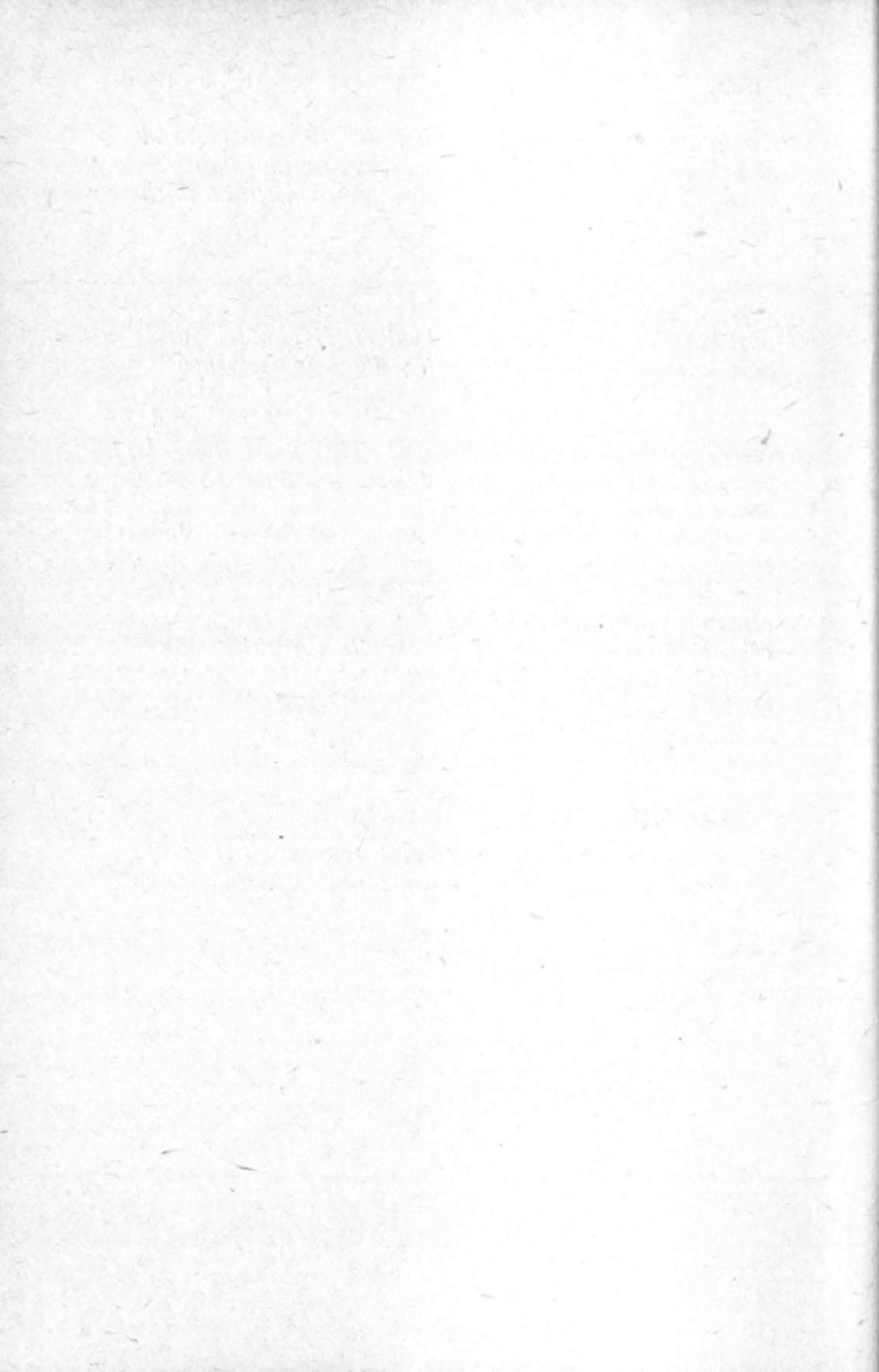
Concluzia: Virtutea n-are vîrstă.

Prof. Dr. GRIGORIE MARCU

Profesor la Institutul Teologic Universitar, Sibiu

MENȚIUNE BIBLIOGRAFICA

Simburele acestui portret, ca și bibliografia folosită la alcătuirea lui, să se vadă la prelegerea noastră despre Epistolele Pastorale, din *Studiul Noului Testament*, (manual pentru studenții teologi, București, 1952).

Dintr-o corespondență timişoreană de acum 100 ani

— 15 scrisori de la Andrei Şaguna către
prot. Meletie Drăghici —

Pr. Prof. Dr. T. BODOGAE

În arhiva Bibliotecii Centrale fostă „Astra” din Sibiu se păstrează între altele, 15 scrisori trimise de marele mitropolit Andrei Şaguna către protopopul Timişorii Meletie Drăghici, una din figurile culturale de seamă de pe la jumătatea veacului trecut. După cum reiese din notița alăturată (aici sub nr. XVI), scrisorile au fost depuse în 1905 la Biblioteca „Astreii” de avocatul Pavel Rotariu, care ajunsese în posesia lor în urma legăturilor de rudenie, ca nepot, se pare, al protopopului Meletie Drăghici. Pentru importanța lor multilaterală, dar în primul rând pentru ilustrarea vieții culturale și bisericești a Banatului de acum 100 de ani, găsim nimerită publicarea lor. N-am dat până acum de textul scrisorilor lui Meletie Drăghici către Şaguna, dar ideile acestor scrisori se pot desprinde cu ușurință din răspunsurile ierarhului.

Subliniem, între altele, spiritul luminat și dornic de cultură atât al marelui mitropolit Andrei, cât și al acestui „fost învățăcel” al său la Carlovițul sârbesc prin anii 1834—35, unde viitorul ierarh avusese slujba de dascăl, de la 29 oct. 1834.1) „Ritmul accelerat și plin de avânt, cu care marele ierarh ardelean tipărea la Sibiu operele sale literare și teologice, precum și amănuntele de ordin editorial, dar mai ales de ordin teologic (a se vedea mai ales informațiile privind textul Bibliei și al cântecilor de ritual, doc. VI) sunt deadreptul emoționante. Dar trebuie să reținem că fără oameni ca Meletie Drăghici și alții, care cu prețul primejduirii proprii (peste 12 ani lă activat Drăghici sub episcopii sârbi Samuil Maşirevici (1853—1864) și Antonie Nako (1865—1871) colaborând intens la opera românească și

1) A se vedea articolul nostru: Un „ex libris” al mitrop. Andrei Şaguna în „Mitropolia Ardealului” nov.—dec. 1957.

bisericească a renașterii prin școală și cultură din Ardealul veacului trecut zic, fără colaborarea acestor fel de oameni, pe care se străduia să-i facă „apostoli ai producerii simțului obștesc”, nu se poate înțelege viața culturală — bisericească a veacului trecut. Cite calendare și cărți de ale ierarhului de la Sibiu n-a desfăcut Mel. Drăghici? Citi „prenumeranți” sau abonați la „Telegraful” și la Biblia ilustrată din 1856—58 ori la Evanghelia, pe care mitrop. Andrei o plănuia „într-o ediție frumoasă, precum nu s-au mai văzut la noi Români” nu va fi făcut vrednicul protopop?

Interesante sunt în același timp și știrile privind viața bisericească a acelor ultimi 10 ani, în care Biserica bănățeană era încă sub jurisdicția ierarhilor sârbi (1855—65). Vederile lui Șaguna se arătau și în privința aceasta pline de tact și demnitate (doc. V, XI, XIV, XV). Trecerea prin Timișoara spre Carloviț sau Viena, avea loc pe aici.

De aceea importanța referințelor, pe care protopopul timișorean le comunica la Sibiu fie în legătură cu noul lăcaș de cult pentru Români din Timișoara-Mehala (doc. XIV) fie în legătură cu conflictul de la Checea (doc. XIV), cu situația din Novoselo (Satul Nou), etc. vorbește de la sine.

Notăm totodată că protopopul Meletie Drăghici era și un literat de seamă, care-și permitea față de Șaguna observații privind scrierea și gramatica limbii române, într-o vreme în care scrierea cirilică urma să fie înlocuită cu cea latină. Ierarhul îl încuraja zicind: „Imi pare bine că ești activ; caută să deștepți caracterul acesta și în alții mulți, căci avem lipsă de caracteruri active și harnice...” In alt loc îi cere părerea asupra cărților sale sau îi cere să scrie la „Telegraf”. Interesul lui pentru mersul școlii la Sibiu dovedește că protopopul nostru trăia din plin procesul revoluționar al dorului după cultură, în care tot mai mulți erau mobilizați de popor și de biserica lui.

Ortografia scrisului șagunian am lăsat-o în cele mai multe cazuri neschimbată, spre a se vedea încă odată că ierarhul, despre care s-a spus că învățat românește destul de slab²⁾ stăpinea formele stilistice și gramaticale ale limbii noastre în așa măsură, încât numai din pruncie le putuse deprinde atât de bine. Tot din același motiv am lăsat neîndreptate și ultimele 4 documente (XII—XV) scrise în ortografie cipriană, unele din ele nefiind autografe, ci numai dictate și semnate de el. In orice caz, limbajul scrisorilor este limpede și plin de expresivitate.

Pentru amănunte în legătură cu evenimente și oameni vizați în corespondența aceasta, se pot consulta, pe lângă „Memorialul” mitrop. Andrei Șaguna (ambele volume, editate de

2) A se vedea, de pildă, cele spuse de Gh. Tulbure: Mitropolit Șaguna, Sibiu, 1938, pag. 3, 72.

Popea și Il. Pușcariu), monografiile lui I. Lupaș și Gh. Tulse, precum și colecția „Telegrafului” din anii respectivi. De altfel, sperăm să revenim cu precizări.

Lăsăm acum să grăiască documentele înșile :

I.

Prea cinstite Părinte Protopoape, mie mult iubite !

Cu bucurie am înțelesu dela Prea Sfinția Sa, Domnul Episcopul vostru, că ești denumit și așezat de Protopop al Timișoarei la care dregătorie-ți poftesc norocul și sănătate și puteri destule morale spre a putea corespunde așteptărilor bunului vostru Arhiepiscop.

Prin această a mea scrisoare am vrut a-ți arăta dragostea mea, care o am către Prea Cinstia Ta încă din vremile acelea cînd ai fost învățacul meu și totdeauna a te înștiința despre ieșirea unui jurnal din Tipografia noastră Diețezană supt îngrijirea mea. Jurnalul acesta se cheamă „Telegraful Român” și este acum în anul al treilea. Jurnalul acesta au recunoscut de bun toți Domnii noștri Episcopi, de aceea l-au și recomandat preoției, căci lățește științe și cunoștințe solide și folositoare pentru orice cărturar și apără interesele Bisericii noastre. Deci Te poftesc, ca și cărturarilor Preoți și mireni din Protopopiatul vostru, cit și altor afară de acela să recomanzi Preacinstia Ta „Telegraful Român” carele este cel mai bun jurnal românesc, și să-i îndemni la prenumerarea lui. Eu am rînduit ca de la anul nou să se expedize „Telegraful” și Preacinstiei Tale, nădăjduind că-ți voi face plăcere.

Intr-altele răminu cu binecuvîntare arhiepiscopă, Al Preacinstiei Tale, de tot binele voitoriu, Sibiu 29 Dec. 1854. Andreiu Baron de Șaguna, Episcop.

II.

Prea cinstite Părinte Protopoape, mie iubit !

Numări cei din „Gazeta Transilvaniei” 60 și 61 imi dau prilejul a vă întreba, că știți voi cuprinsul acestor articuli și ce aveți de gînd a face în privnița acestora ?

Aci sint ai noștri toți de părerea aceea, că atit Preasfinției Sale Domnului Episcop cit și Prea cinstiei Tale și Dlui Consilier Ioanovici mare iniurie vi s-au făcut din partea corespondentului și din partea Redacției, cînd au publicat acest articol : și așa bine ați face cînd ați sili pre Redactorul a descoperi pe corespondentele și apoi cînd ați piri pre acesta ca pre un „Ruhe-und Religions-störer”. Știînd eu boala timpului am atins în paragraful 74 supt 3 în „Dreptul meu canonic”, că presbiterul nu poate schimba forma cea din afară a scrierii bisericiești de unde

urmează că nici mireanului nu-i este iertat această a face, cu mult mai puțin a defăima pe un episcop care nu se învoiește în niște lucruri mai mult păgubitoare decît folositoare pentru biserica sa. Pentru aceea Ierarhia să nu tacă la astfel de năpăsturi obrasnice asupra păcii sale. Buchiile sau literile nu fac, vezi bine, nici o dogmă, dar nu este pentru aceia iertat nimănui a turbura pacea Bisericii și a ațîța creștinii asupra mai marilor săi prin gazetele publice.

Nu mai puțină batjocură s-au făcut și asupra Măriei Sale D-lui Consilier Ioanovici, dar și asupra Dregătoriei de Stat. Ce este azi de făcut, va ști aceea D-l Inspector.

Pe temeiul acestor Te poftesc Prea cinstîta Ta, ca sosind Preasfințitul vostru Episcop din băi să-i faci cunoscut aceasta și să mă înștiințezi ce aveți de gînd a face asupra acelor birfele?

Cu binecuvîntare arhierească fiind, al Tău de tot binele voi-toriu, Sibiu în treilea August 855. Andrei Baron de Șaguna Episcop. (Pe verso, adresa cu pecetea episcopului: dela Episcopul Ardealului, Prea cinstitului Părinte Portopop și asesorul consistorial Meletie Drăghici la Timișoara).

III.

Prea cinstite P. Protupoape!

Numai acum sint în stare a-ți răspunde la scrisoarea din 6 Oct. a. c. Ocupațiile mele sint multe, sint grele și fatale: eu nu ți le pot descrie, iar pentru povestirea lor ași avea lipsă de mai multe zile. Bine ai face cînd Te-ai rezezi pînă la Sibiu; eu tot cu aceeași dragoste mare te-aș primi pe la mine astăzi, cum Te-am primit mai înainte cu 20 de ani la Carloviț. Osteneala Ta ți s-ar plăti cu cele ce ai vede și ai auzi aci. Eu am invitat și pe Prea Sfințitul Tău Episcop la o cercetare frățească: vezi, și vino cu el.

Conștientul tău despre modul scrierii, care ți-l retrimite este bun și bine socotit: și fiindcă mi-ai dat voie, că pot ici-colea a-l îndrepta, iată că am urmat așa. Imi pare bine pentru că ești activ; caută să deștepți caracterul acesta și în alți mulți, căci avem lipsă de caracteruri active și harnice; pasivitatea nici cînd nu a fost bună și nu au adus roduri bune. Cu deosebire trebuie și noi să lucrăm căci alții lucră din toate puterile spre stingerea noastră. Deacă noi vom rămîne pasivi sau nebăgători de seamă, atunci sintem pierduți rușinii. Să ne luptăm cu vrășmașii și dacă ne vor birui, despre care însă tare mă indoesc, cel puțin cu cînte să fie căderea. Voi, pre cum văzu, stați rău cu treaba școalei, căci s-au luat dela Biserici și nu o stăpînește iurisdicția bisericească. La mine, mulțămîta fie Tatălui Ceresc școală este împreună cu Biserica și eu dispun în toate și pentru toate. Încă în adunările episcopoești dela Viena în a. 1850 am

discutat cu treaba școalei și am arătat limpede lipsa cea mare a reformei ca adecă să se ieie treaba școlară din miinile unora și altora; însă în zadar: ni s-au răspuns că eu sint neprietenul Dlui Giurcoviți, la care am replicat că eu sint prietenul interesului bisericesc și al Dlui Giurcoviți și cari pomenesc numai pe Giurcoviți aceia se arată pe față că sint numai prietenii D-sale, dar nu și ai Bisericii. Care nici astăzi nu vede cum stau lucrurile, acela nu e vrednic a se număra între oile staulului nostru. Curind îți voi trimite prospectul prenumerației la „Biblia” cu 100 icoane. Prețul va fi 20 fl. m. c. nelegat. De aci poți vedea, că tipografia noastră intradevăr lucră în interesu Bisericii noastre. Caută, rogu-te să aduni cit se poate mai mulți prenumerați cit și la „Telegraf”. Scrie-mi cum vă plac cuvântările mele și ce impresie fac la Voi. În sfârșit, poftindu-te ca să vestești Preasfinției Sale multe închinăciuni din parte-mi, rămin cu binecuvântarea arhierească, al Preacinstiei Tale, Sibiu în 13 noiemb. 855, de tot binele voitoriu, Andrei Baron de Șaguna, Episcop.

IV.

No. prez. 222.

Prea cinstite Părinte Protopoape mie mult iubite!

Știind eu rivna cea bine socotită, cu care Prea Cinstia Ta mai mult decit alții Innaintezi interesul asupritei noastre Biserici și simți lipsă de a crește și povățui pe creștinii noștri în duhul Bisericii lor strămoșești, am cutezat a-ți trimite prin carul împărătesc 300 calendare pe anul viitoriu 1857, spre vânzare mai cu seamă și pentru aceea că Bibliopola de acolo au vindut calendarele noastre cu cite 30 cr. cm. din care pricină puține au petrecut și tipografiei noastre au cășunat pagubă.

Deci nu-mi lua de rău cutezala aceasta, ci fii bun și împărtășește-le pe la frații Protopopi și Preoți pe care-i știi că lucră neobosit în via Dlui și apoi banii mi-i vei putea trimite.

Un exemplar din calendar să-ți iei pe seama cancelariei Tale. Prețul poate să fie 20 cr. socotindu-se trimiterea lor la Timișoara pe cheltuiala Tipografiei.

Gîndesc, că ai primit un „Probebogen” din „Biblie”: cum îți place?

Cînd așteptați pe Preasfinția Sa acasă?

Pre lingă care și cu prilejul acesta poftindu-te ca să mă cercetezi, rămîne cu dragoste și cu binecuvîntare arhierească al Tău deapururea binevoitoriu, Sibiu 9 sept. 856 Andrei Baron de Șaguna, Episcop.

(Pe verso adresa poștei: N. Pres. 222. Vom Siebenbürger Bischof. An den Wohlehrwürdigen Herrn Erzpriester und Konsistorialrat Meletius Dragits, zu Temesvar. In stricte offonis).

V.

Prea cinstite și iubite Păr. Protopoape!

Recunoscind bunătatea și dragostea Preacinstiei Tale pentru toate, cite mi-ai împărtășit prin scrisoarea din 4-lea ale curgătoarei, viu a-ți răspunde.

1. Că „Biblia” se tipărește cu bărbăție și abonații nu vor aștepta mult după ea;

2. cum mă vei înștiința despre numărul Bisericilor care vor pofti a avea „Mineele”, numai decit ți le voi trimite;

3. din „Dreptul meu canonic” îți trimit aci 20 de exemplare spre vinzare cu un fl. cm. precum arată conta aci alăturată, apoi și două „Molitvelnice”, care sint plătite împreună cu un exemplar din Telegraful Român, pentru obștea din Parasu, din care s-au și expedit două numări:

4. imi pare bine, că Măria Sa D-l Episcop au sosit acasă sănătos; spune-i multe închinăciuni din parte-mi.

5. Știrea aceea că toți Episcopii se vor aduna la Carloveț de a se sfătui despre organizare imi dă multe griji, căci la sfaturile noastre din anul 1850/1 am băgat de seamă că puțin sint cari știu așezămintele Bisericii noastre, că la sfaturi mai mulți au luat de îndreptariu interesu personal decit cel obștesc, că din fudulie mulți vreau să se arete înțelepți și apoi se orbesc în năzuiala năutăților.

Crede-mi mie, că Ierarhia nu are lipsă de nici o noutate, nici de ideile cele stingace ale lui Platon, ci are lipsă Biserica, ierarhii, preoții și creștinii să-și facă datoria lor, căci Sfinții Părinți au pus lege pentru toate, numai să le știm și să le împlinim.

Eu tot te chem și Tu tot nu vii, ca și pină atunci așteptînd înștiințarea Ta, rămîn cu osebită dragoste, al Tău, de tot binele voitoriu. Sibiu 7 Oct. 856, Andrei Episcop.

VI.

Prea cinstite și iubite Păr. Protopoape!

În legătură cu scrisoarea Prea Cinstiei Tale din 20-lea ale curgătoarei îți trimit cola a 8-lea din Dreptul meu canonic care lipsise din un exemplar, și totodată-ți fac cunoscut că Biblia cea pină acum întrebuintată de noi în limba română este după Vulgata tradusă și pretipărită la Moscova și mai preurmă și la Buzeu în anul 1854. Eu începînd a tipări Biblia romină după cea dela Moscova n-am pregetat a o asemăna cu cea slaveană și grecească, și iată am aflat că în mai multe locuri nu se potrivește cu cea slaveană, care în toate corespunde celei grecești. Caută numai în a 2-a carte a lui Moisi la Eșire cap. 36 și asemenea textul slavean cu cel romînesc și te vei convinge că numai pînă la a 8-lea stih se potrivește în parte cu textul slavean, dar apoi

cellalalt cuprins nicidecum, și că dela 8-lea stih nu mai sint stihuri in cel slavean. Capul 37 așisderea are alt cuprins in Biblia slaveană decit in cea romină și este fără stihuri. Tot așa este și cu 38-lea cap și cu 39-lea, in care deprœurmă trebuie să fie 38 stihuri și sint in cea romină numai 35.

In cartea Leviților capul 6-lea in Biblia rominească are 40 stihuri și trebuie să aibă numai 30 (vezi Biblia grecească și slaveană). Apoi in capul 8-lea dela 19-lea stih nu se potrivește din Biblia romină cu cea slaveană sau grecească, și alte multe. Dar și mai mult îți spun, in Triodul cel tipărit la Blaj la a doua Duminică a postului mare nu se află nici o pravilă, adecă slujbă dumnezeiască din pricină căci atunci după Tipicul Bisericii noastre se face pomenirea Sfintului Grigorie, care multe a scris asupra învățaturii papale. Prescurt, din negrija ierarhiei noastre bisericești și din neștiința ei iată ce greșeli fundamentale au intrat și s-au virit in Biblia și in alte cărți bisericești. Ierarhii noștri trăiau in apatie și nu se îngrijeau de nimica. In conferențele noastre dela Viena am zis: că Mineiele s-au tipărit la Buda in anul 1814—5 și răposatul Vostru episcop Jivcovi, carele numai „Kormicja” au citit și niște autori papistășești, dar de cărțile bisericești, care se intrebuintează in toate zilele, nu au avut nici o inchipuire, n-au vrut să-mi crează până cind Arhim. Mihalovici nu i-au spus că intradevăr s-au tipărit Mineiele la Buda; să nu ne facem rogu-te, iluzii, ci să mărturisim că din vina Ierarhilor s-au demoralizat preoțimea și poporul, și că pedeapsa păcatelor lor va cădea asupra-ne, dacă nu vom lua alte măsuri pentru viața noastră. Mi-au scris și fratele Kengelaț pentru cele din Lugoj și mi-au trimis un țircular spre tipărire, dar eu nu l-am tipărit, ci l-am retrimis cu aceea, că să se lase de țircular și să dee pira la Gubern asupra turburătorului de pacea bisericească, ca să meargă la Gubernatoriul in persona, și să se plingă lui pentru turburarea aceasta, apoi să meargă la Lugoj și la Caransebeș, să petreacă acolo mai multă vreme, să converseze cu ai noștri, să se arele lor îngrijit de toate și pentru toate, să nu se instrăineze de calea aceia, cu carii este chemat a trăi in bună înțelegere. Frăția Sa rău face cu instrăinarea sa de către ai săi, el au dat in arendă casa episcopoească dela Caransebeș și acum este acolo o boltă de apotecă: acesta este un scandal. Intralte, spune multe inchinăciuni Prea Sfințitului Vostru Episcop și rămin cu adevărată dragoste al Tău, de tot binele voitor arhiereu, Andrei, Sibiu 23 Oct. 856.

VII.

Prea Cinstile și Iubite Păr. Prota!

Prin aceasta Te poftesc pre Prea Cinstia Ta ca să bino voiești bănișorii, ce vinu după calendarele pe anul acesta, a-i trimite, și să-mi scrii dacă mai voiești, ca și in viitoriu să-ți trimitem calendare spre petrecere sau ba?

Eu voiu călători după patru săptămîni la Viena și doresc a Te vedea sănătos trecînd pe la voi, rămîind și acum, ca și totdeauna cu dragoste arhierească, al Tău, de tot binele voitoriu, Sibiu 31 Mai 857, Andrei Baron de Șaguna, Episcop.

VIII.

Pra cinstite și Iubite Părinte Protopoape!

Ună sută florini bani buni la prețul calendarelor vindute din anul acesta am primit și îți mulțumesc pentru atita bunăvoință și dragoste și imi vei ierta dacă Te voiu ruga ca și spre viitoriu să primești lucrul acesta spre binele obștesc al Bisericii.

Șuluț, arhiepiscopul Uniaților au dat afară un Catihism mic spre întrebuințarea preoților la învățături bisericești și spre învățarea tinerimei școlare, în care se dovedește sfîntenia uniației, și greșala și rătăcirea celor ce nu sint uniați. Cînd voiu avea de prisos vreun exemplar, îți voiu trimite unu. Cartea este compusă întrun ton infernal, dar nu ne va neodihni, căci toți carii dintre ai noștri cari au avut-o la mină, ridu și își bat joc de ea.

Jumătate din Biblie este tipărită, vîna întîrzierii eșirei Bibliei la lumină este numărul cel mic al abonaților și sărăcia tipografiei, căci nu este în stare a cheltui întrun an 20—23000 fl. cm. ce se cere la Biblie. Însă fii odihnit și Tu și oricine, că Biblia se tipărește și la primăvara viitoare o veți avea negreșit și nădăjduesc că veți avea plăcere cu ea.

Îți trimit cu acest prilej un exemplar din rugarea mea către Împăratul, din anul 1854, la care încă nu am căpătat rezoluție, pentru aceea am de gînd să mă duc la Viena după 8—9 septemini, ca în persoană să mă rog de Împărat. Îți trimit și o des'uşire despre cuprinsul Mineiilor, cu care voiu preda Împăratului Mineiele, ce am tipărit la noi.

Cu dragoste și cu binecuvîntare răminînd, al Tău, de tot binele voitoriu, Sibiu 8 Iunie 857, Andrei Baron de Șaguna, Episcop.

Jos. adresa: Păr. Protopop al Timișoarei, Meletie Drăghici

IX.

Iubite și Prea Cinstite Părinte Prota!

Ai greși tare, cînd din întîrzierea răspunsului meu la scri-soarea-ți din 13-lea Noemv. tr. ai deduce vreă nepăsare din parte-mi către persoana Ta. Credemi că mulțimea lucrurilor, ce mă întetește și lipsa persoanelor care să-mi fie de ajutoriu, este pricina cea adevărată a întîrzierii răspunsului meu.

Eu încă atunci, cînd sosise scrisoarea-ți cu 108 fl. am rînduit trimîterea a 3 rînduri de Mineie, care ți s-au și expediat, pentru restul banilor așteptăm bucuros.

Călîndare nu ți-am trimis spre vînzare, ca să nu fac baiu. Care nu ar fi mai bine a publica prenumerație pentru calendare, de vreme ce librării prea scump le vînd ? Aci îți trimit Prea Cînstiei Tale un Calendar cu aceea, ca să-Ți dea Dzeu sănătate, stă-tornică în acest an nou.

Biblia se tipărește și Testamentul vechiu îl vom sfîrși în 2—3 săptămîni dacă vrei să-l aibi, scrie-mi și îți voi trimite. Testamentul nou va fi gata la sfîrșitul lui Aprilie a. c.

După aceea vom tipări Evanghelia în o ediție frumoasă, precum nu s-au mai văzut la noi Rominii. Ce zici, nu vom putea publica prenumerație pentru Evanghelie ?

Ce zici și ce ziceți la 1000 galbeni, ce am căpătat dela Ma-iestatea Sa ?

În sfîrșit, așteptînd deslușirile Tale, rămîn cu binecuvîntare arhierescă, al Tău, de bine voitoriu, Andrei, episcop Sibiu 9 Ianuar 858.

X.

Prea Cînstite Păr. Protopoape, mie iubite !

Bine că nu ai zăuitat cu totul trimîterea hîrtiei arhieresci a Preasfințitului tău Episcop. Dar cum nu te-ai îndurat a face un articol din acea hîrtie arhierescă, și a ni-l trimite gată ? Mai nainte scoteai și tu articuli în cea pornită gazetă dela Brașov, iar organul nostru încă nu se bucurase de nici un rod lîterar din parte-ți ! Eu am făcut așadar acum un articol din cuvîntarea Dlui Frate Samuil și mă voi bucura deacă i se va năvăli și-i va plăcea. De ne-ar fi venit Țîrculariul acesta în timpul său și de am avea mai mult loc în Telegraf îl-aș fi fost tipărit întreg : dar acum nu am putut să fac altmîntrelea decît așa cum am făcut.

Din Biblia ilustrată vei căpăta Testamentul vechiu în săptămîna viitoare.

Pentru tipărirea Evangheliei în un format mare și cu „Ausstattung” frumos pregătesc acum cele de lipsă, ca să pociu hotărî prețul prenumerațional. Cu publicarea prenumerației voi trimite și o colă întreagă de probă spre vedere, unde „l” va fi fără „n”, însă avem lipsă de cel puțin 400 prenumerații, ca să nu o pătim așa cum am pățit-o cu Biblia și cu Mineiele.

Am simțit și eu lipsa tipării Canoanelor, însă cere un lucru gigantic, căci așa precum sînt rominește âstăzi canoanele scrise nu se pot tipări, căci limba dintrînsele este cu totul rea ; apoi nici tălmăcirile nu le putem tipări, căci am pierde dreptul de tipografie și așa ar trebui să se facă și index nou. Însă întrebare este : cine să prelucere canoanele în privința stilului, ca

să corespundă celui bisericesc și cine să facă index? hic area, hic salta! Toate se vor face, dar cu vreme și cu ajutor obștesc; și ca să ajungem la scop, trebuie să fim apostoli ai producerii simțului obștesc în creștini, ca să ne folosim de ei în vreme de lipsă.

Multe închinăciuni Preasfințitului și Ție și casei Tale sănătate, rămin al Tău de bine voitoriu, Andrei, Epp. Sibiu 26 Febr. 858.

Iată-mă pre mine acuș la voi. Dar cind voi la mine?

N. B. În limba slaveană avem „Hristoliubia Vașa” dar în limba română nu avem „iubirile voastre de Hristos”, ci zicem, „evlavioși, cucernici”. De Te rog, să îndreptezi spre viitoriu traduceri din al slavoniei după firea limbei noastre, căci vai de voi, că nu vă va lăsa Petru în sinul lui Avraam, dacă nu veți scria pe placul lui!

XI

Prea Cinstite Păr. Protopoape, mie iubite!

Scrisoarea-ți din 14-lea ale curgătoarei împreună cu suma de 96 f. c. am primitu, și-ți mulțumescu pentru osteneala avută. În zilele aceste se vor espeda cele 22 exemplare din Istoria mea bisericească, pentru care ai trimis prețul. Prin carul iute vei primi cărțile, între care vei afla și un Penticostariu, 1 Triodu 1 Evanghelie spre vedere și unu Liturghieriu cu prețul lor. Așisderea și un exemplariu din Actele soboarelor, ce am avut aci la a. 850 și 860.

Știind eu procopseala Preacinstiei Tale, aș dori a afla părerea-ți în privința acelor.

Domnul Episcop Mașirevici imi zicea la Viena, că multe biserici din Eparhia sa au trebuință de Penticostare, însă n-au scrisu pentru ele, doară căci e miniosu pe mine, pentru că voescu să aduc treaba Bisericii romine la o stare normală și canonică. Ce face Ierarhia grecească cu Bosniacii, aceea fac Dlor cu noi Rominii, dar bunu e Dzeu, și dreptatea trebuie să triumfeze.

Dacă mîi scrie ce gîndesc despre aceasta, bine ai face.

Prelingă care răminu cu adevărată dragoste, al Preacinstiei Tale, Sibiu, 19 Martie 860, de tot binele voitoriu, Andrei Baron de Șaguna, Episcop.

Înăuntru, pe hîrtie verde, e anexată, în tipar. Nota pentru D. D. Meletie Dreghici.

1 Triod nelegatu	preț: 17 fl.
1 Penticostariu	7 fl.
1 Evanghelie	7 fl.
1 Liturghieriu nelegatu	2 fl. 50 cr.
Total	33 fl. 50 cr.

semnat: M. Lazăr

XII

Nr. AEM. 12/864.

Preacinstite Păr. Protopresbiteru !

Adresa de mulțumire dein 26 ale curenteii pentru îndurarea Maiestatiei Sale caci s-a înduratu a încuviinția cererea națiunei noastre romane cu înființarea unei Mitropolii naționale, și cu denumirea mea de Arhiepiscop și Mitropolitu alu aceleiași, — o amu primitu cu mare mângăere, caci amu vediutu deintrinsa și a Vostra mângăere.

Cele ce ași avea a Ve recomenda de-o camudata, acele le veți afla în Circulariulu meu, pe care ilu veți primi prein Consistoriulu vostru, și dorescu că strinsu sa va țineți de poviețele care vi le dau acolo.

Prelanga care poftescu pre Prea Cinstia Ta, ca se încunoscintiezi despre acestu repunsu alu meu pre Par. Protopresbiteru dein Jebelu, și pre toți Preoții, carii suntu subscrîsi în adres-a amintita, rmanendu cu binecuvântare arhierască,

Alu Preacinstiei Tale, Sibiu 31 Decemvre 864, de totu binele voitoriu, Andreiu m. p. (restul nu-i de mina lui, în această scrisoare) AEpp și Mitrop.

Pe verso : În Timișoara la 8 Ian. 865.

XIII.

Preacinsite și mie iubite Păr. Protol !

Eu me aflu de douo Septămăni aci la băi, și precum amu venitu încôce cu carulu postalu, asia asi vré să me și intorcu cu carulu postalu ; insa aci nu scie sămi spuna nime, ca putea-voiu eu la Lugosiu să me prenumeru seau trebue la Timisiora să me scriu, ca la Lugosiu să capetu locu pentru mine și servi-toriulu meu la caruiu postalu.

De aceea rogu pe Preacinstia Ta, să ai bunătate a întreba în numele meu la direcțiunea postale dela Timisioara, ca este de lipsa să me prenumerez la Timișioară, seau ca să pôte pre-numera și la Lugosiu pentru calatoria mea catra Ardealu pona la orasiu Mühlenbach (Sebeș) și să me înștiintiedi despre re-sultatu spre a me putea conforma împrejurariloru.

Intralte cu dragoste și binecuvântare arhierască amu remasu, alu Preacinstiei Tale, Mehadia 19 Iulie 866 de tot binele voitoriu, Andrei, mp. AE Mitrop.

XIV.

Nr. AEM. 20/866.

Preacinsite Parinte Protópope !

Mulțumescu Preacinstiei Tale pentru descoperirile din scri-soarea-Ți din 10 ale acesteia, și nu voiu de uitări cele de acolo.

Póte și ca curindu voiu calatori la Pesta și Viena și atunci voiu încerca a face tóte după putinția spre nimicirea seau cel puțin inedusirea esceselor, ce le facu reprezentanții Ierarhiei serbești și Consiliariulu Mandicui.

Astadi amu scrisu și Episcopului serbescu Naco pentru inurbanitatea Arhimandritului seu Jivcoviciu.

Totodată amu scrisu și Episcopului nostru din Aradu, că la rugarea partii nóstre bisericesci din Mihalá sá le iarte loru a întocmi o casa pentru trebuințele loru sufletesti, unde in odihna sa fia la rugaciuni de tóte dilele si de serbatori, ca ast-feliu sá se ocoleasca ori si ce feliu de scandalu intre partea nóstra si serbeasca, caci pe partea serbeasca se desvólta unu duhu necuratu, și unu dusimanu, carele vá sá samine in griul curatu neghina... Se întielege de sine, ca partea nóstra atunci sá o faca aceasta, deaca au fostu comisia la ei, si au cercetatu treaba loru si s-au aflatu, ce parte sá capete ai nostrii din Biserica și din apertinentiele ei.

Acestea facindu-ți-le cunoscute, Te rog sá dai celoru din Mihalá indreptare deaca comisia au gatatu lucrulu, ca pentru o căpelă casnică sá recură la Preasantia Sa Dlu Ivacicovici din motivulu susatinsu și dacă n-aru capeta resultatu mangaitoriu sa-mi scria mie.

Fiindu cu binecuvintare arhierască, Alu Preacinstiei Tale Sibiiu 13 Noembrie 866.

de tot binele voituriu

Archiepiscopul și Mitropolitulu

Andrei m. p.

In interior, copia Nr. AEM 204.

Gdinomu Epkopu Temišvar, Antoniu Nako ; v Sibinj dne 14 Novem. 866.

Urazumevši dostovienno jako Vašemu Peosviaštenstvu podcinenii Bezdinskii Arhim Theofan Jivkovici pri komisii v Keci upotreblial est izrazenja uvreditelna ne toliko protiv pravoslav-nih naših hristajanov romanskija narodnosti i ubo v gubliše svoej: die Elenden, a protiv komisionalnih clenov romanskih: „solcher Knechtanschaungen sind fähig nur din Răpresentanten der romanischen „Hierarchica“, no este crez sie izrazenie i protiv jerărhii romanskija i temje az aki kanonicesckii Mitropolit romanskija Jerarhii pravoslavnlja prinujden esm togorrece Arhi-mandrita jako gonitelja Trkve Hristovoi i vraga vitiušta plevelli posrede pșemiți vtirati, — moliu Vaše Preosviaštenstvo, oto bi nujdnaia sredsvija upotrebiti izvoleni, jako da slavatii Arhi-mandrit polojit hranenie ustom svoim i dveri ograjdenija o ustna svoih de nebejden bivaet ot zla, egda pozivanje imeiet zloe pobejdati blagim po uceniu Apostolak Rimlianom gl. 12, st. 21.

Seiu prilikoju uvieraiu Vaše Preosvištenstvo, jako Ierarhija romanskaja strago i sovestno dajitija zakliucenii sinodalnih ot I. 1864 v Karlovțe donesenni, i vsemi sredstvami traditsja liubov jako vsja arhieriei iz togo Sinoda za blago Pravoslavija oduševljaše sviato schranjati znaja jako ispolnenie za-korra Hristova est liubi!

N. B. Satulu nou — Novoselo — din Regimentului Panciovei — adeca bietii nostrii romani de acolo 268 familii prin otărirea Ministeriului de resbelu au capatatu pre partea loru Biserica, scola și douo sesiuni canonice, iar Serbii 61 familii capata o sesie canonica si partea loru in bani din Biserică și scola in 5 ani cu aceea ca in acesti 5 ani să pōta folosi ei Biserica, dar după expirarea acestui termen nu mai multu!

Să fie numai ai nostrii din Checea cu răbdare barbateasca, căci se voru mangaia!

(Traducere din sirbește: Dlui Episcop al Timișoarei Antoniu Nako; Sibi 14 Nov. 1866.

Înțelegind din loc vrednic de încredere că arhimandritul de la Bezdin Teofan Jivcoviți de sub jurisdicția I. P. S. Voastre a întrebuintat la fața comisiei de la Checea expresii jignitoare nu atit contra credincioșilor ortodocși de naționalitate romină și deci spre paguba sa: „sărmanii”, ci și împotriva Rominilor ce erau membrii în comisia zicind: „de astfel de mentalitate de slugi sunt capabili numai reprezentanții Ierarhiei romine”, iar prin această expresie a jignit și ierarhia romină de aceea eu ca mitropolit canonic al ierarhiei ortodoxe romine mă văd silit să-l socotesc pe numitul arhimandrit prigonitor al Bisericii lui Hristos și vrăjmaș care seamănă neghină în griu, — deaceea rog pe Prea Sfinția Voastră a lua măsurile cuvenite împotriva lui pentruca să pue strajă gurii sale și ușă de îngrădire împrejurul buzelor sale spre a nu fi biruit de rău, cerindu-i-se deci să biruie răul cu bine, după învățătura Apostolului către Romani cap. 12, stih 21.

Cu acest prilej asigur pe Prea Sfinția Voastră că Ierarhia Romină păstrează cu străjnicie și conștiințiozitate hotăririle sinodale de la 1864 luate la Carloviț și se străduiește din toate puterile a dovedi dragoste pentruca toți arhieriei din acest Sinod fiind însuflețiți pt. binele ortodoxiei, știind că împlinirea legii e dragoste.

Verso, adresa Nr. AEM. 201/866 Dela Mitropolia gr. res. a. Rom. din Ungaria și Tranăia.

Preacinstiei Sale Parint. Protopopu

Meletius Dregics
Temesvár

XV.

Nr. AEM. 12/867.

Preacinstite Parinte Protopópe !

Domniile lor Georgu Paulescu Tiechmaistoru alu Caltiuinarilor, Joannu Fagarasianu Tiechmaistoru alu Tabacarilor, — Petru Alecsiănu Președinte alu Cojocariloru mi s-au plansu prin harthia lor din 18 Decem. 1866, cum nau căpățatu nici o mângaiere în urma recursurilor lor date catra jurisdicțiunile lor politice bisericesci și la loculu mai înaltu în privinția furtisiagului de cartiile lor romane bisericesci și a oprirei limbei lor în biserică.

Eu m-amu patrunsu de jalba Dloru Sale și n-amu întârziatu a me întrepune la Cancelaria aulico-ungureasca, rugandu-o pentru o hotarare drépta și mângaitóre.

Deci Te poftescu pe Preacinstia Ta ca se aduce aceste la cunoscintia susnumitiloru noștri Creștini cu aceea mai departe decoperire în numele meu, ca Dloru trebue să cunósca tempulu celu nefavoritoriu de astadi pentru asemenea lucruri, cum este și cel alu lor, care tempu nefavoritoriu aduce cu sine pusatiunea abnorma a patriei și Preacinstia Ta ca unu barbatu cultu sa le tálmcesci lor pre largu aceste pucine cuvinte ale mele, recomandandu-le statornicia, caci cauza noastră este drepta și cuviósa ! Una copia din cele doua ce mi leau asternutu, lio retrimitu./., ear cealaltă nu, caci o amu aleturatu langa reprezentatia mea catra Cancelaria aulica-ungureasca.

Sibiiu, 26 Decemvre 1866.

Archiepiscopulu și Metropolitulu
A n d r e i u m. p.

Verso: Timișoara, 29 dec. 1866.

XVI.

Buletin la vol. VII.

Protopopul Timișoriii, acum decedat, Meletie Draghiciu a fost foarte iubit de Șaguna, ca fost elev al său în Teologia din Karlovetz — deci și ea protopop și deși protopopul era sub hierarhia serbească — a stat în corespondență cu Șaguna și i-a dat acestuia tot posibiliul ajutor — firește că pe sub mână — în întreprinderile sale literare-bisericești.

Actudatele epistole sunt numai fragmente din corespondența întreagă. Răspunsurile epistolelor protopopului către Șaguna nu se află nici decit. Probabil că au fost momentan nimicite și probabil din cauza temerii de superioritatea sa serbească (Vezi mai departe „Adv. Poporal” nr. 1 6/1905).

Epistolele le donez Muzeului.

Timișoara 20/V 1905.

ss. Pavel Rotariu

advocat, proprietar și trimițătoriu.

INDRUMĂRI OMILETICE

Temeiul vieții duhovnicești*)

„Atunci văzînd Iisus credința lor, i-a zis slăbănogului : Fiule iartă-se ție păcatele tale... Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta” (Marcu II, 5, 11).

Învățătura Domnului nostru Iisus Hristos — cea mai severă, cea mai curată și cea mai completă învățătură metafizică și etică — este izvor regenerator de viață sufletească, care înalță și transfigurează.

Învățătura creștină — depozitara adevărului religios absolut, revelat și etern — a adus în lume înșeninare și lumină pentru toți cei ce cred și se conformează preceptelor evanghelice. *Misiunea ei este mîntuirea credincioșilor prin credința în dumnezeescul Iisus.*

Pericopa evangheliei de astăzi ne arată în mod elocvent minunile credinței.

Cucernici ascultători,

Mîntuitorul Iisus Hristos reîntors în Capernaum — centrul apostolatului Său — intră într-o casă unde începuseră să împărtășească celor adunați, dumnezeieștile Sale învățături. Vestea venirii se răspîndește fulgerător, în acest orașel de pe marginea frumosului lac al Genezaretului.

„Și au venit la El, aducînd un slăbănog, pe care-l purtau patru inși. Ci neputînd, din pricina mulțimii, să se apropie de El, au desfăcut acoperișul casei unde era Iisus și prin spărtură au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul” (Marcu II, 3—4).

*) Cuvînt la duminica II-a din Postul Mare.

Găsit în fața lui Iisus, bolnavul cu trupul împovărat de suferință aștepta cu cucernică emoție, cuvînt de mîntuire. În ochii lui tresălta puternic nădejdea vindecării, iar sufletul său exalta de bucuria mîntuirii. Căci Iisus este acela, care redă vedere orbilor și tămăduire bolnavilor. Prin El mușii vorbesc, leproșii se curățesc, morții înviază. Aici în Capernaum Iisus scosese duhul necurat dintr-un om demonizat, aici tămăduise în chip minunat pe soacra lui Petru cuprinsă de friguri.

Ce exemplu puternic de credință în puterea tămăduitoare a lui Iisus, în măreția divină a Mîntuitorului!

„Atunci văzînd Iisus credința lor, i-a zis slăbănogului: Fiule iartă-se ție păcatele tale... scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta” (Marcu II, 5, 11).

Și s-a sculat îndată și luîndu-și patul a ieșit afară, înaintea tuturor, încît erau toți uimiți și preamăreau pe Dumnezeu zicînd: Așa (lucruri) n-am văzut niciodată” (Marcu II, 12).

Cucernici ascultători,

Ce a determinat pe atîția, să alerge năvalnic la Iisus, să-i savureze cuvîntul blînd, lin și fermecător?

Ce chemare tainică îl-a făcut pe slăbănog să poposească în fața lui Iisus?

Credința în puterea divină a lui Iisus, credința care este răsplătită de către Domnul în atîtea rînduri.

Credința a vindecat pe fiica cananiencii și pe sluga sutașului. Credința a redat vedere orbilor, a readus la viață pe fiica lui Iair.

Exemplu clasic de credință adevărată, vie și însuflețită, care stîrnește pînă și admirația Mîntuitorului, îl găsim la femeia cananeancă, la Iair mai marele sinagogii, la orbii vindecați de Iisus și la slăbănogul din sf. Evanghelie de astăzi.

Credința adevărată, este *temeiul cel mai puternic al vieții duhovnicești, fundamentul trăirii întru Hristos Domnul*. Este făclie purtătoare de lumină cerească, este scară de înălțare spre Dumnezeu. Ea prinde vibrațiile cerului, simfonia veșniciei.

Credința în Dumnezeu ne încălzește sufletul și ne iradiază calmul, echilibrul, seninătatea și fericirea veșnică.

Cucernici ascultători,

Credința fiind aceea, care ne conduce spre înălțare și desăvârșire, e necesar să simțim în fiecare dintre noi credincioșii, cucernicia și credința Bisericii primare, a slăbănogului din Capernaum, a cananiencii și a lui Iair, mai marele sinagogii.

Cu aceeași credință înviorătoare să ne apropiem și noi de Domnul în toate împrejurările vieții noastre, căci el este ajutorul, mângâierea și bucuria inimii noastre. El este certitudinea mântuirii noastre. Domnul ne așteaptă! Să ne apropiem de El zicându-i: „*Cred Doamne, ajută necredinții mele!*“ (Marcu IX, 23). AMIN.

Prot. VICTOR VLĂDUCEANU

PILDA A CREDINȚEI

„Primăvara ne-a strălucit... cu razele luminoase ale preamăritului mucenic Gheorghe...”

(Din Svetilna praznicului)

I.

În mijlocul primăverii, când natura își îmbracă veșmintul ei multicolor, scăldat în razele de soare, ca pe o floare între flori și ca o nestemată în cununa anului bisericesc, creștinătatea noastră prăznuiește amintirea unuia dintre cei mai mari și străluciți martiri ai ei, a Sfântului și marelui Mucenic Gheorghe.

Așa cum soarele de primăvară inundă cu focul razelor sale, pământul cu verdeța crudă a roadeor în creștere, razele luminoase ale acestui praznic ne înrăuiesc sufletele noastre trezindu-ne la o viață nouă, primăvărată, după iarna aspră și greu apăsătoare a păcatelor. Și

*) Cuvînt la sărbătoarea, M. Mucenic Gheorghe.

precum văpaia soarelui de primăvară străbate pînă în cele mai dosite colțuri de pădure, topind nămeții jurișafi sub stîncă, lumina caldă și binefăcătoare a credinței Sf. Mucenic Gheorghe are darul dumnezeesc ca, an de an această sărbătoare să pătrundă pînă în cele mai ascunse taine ale sufletului nostru, topind înghețul păcatului și făcînd să răsară și să rodească în noi florile și faptele virtuților creștine, după însăși pilda vieții sale.

II

Sf. Mucenic Gheorghe a fost om ca noi, trăind pe la anul 303 d. Hristos, pe timpul împăratului Dioclețian. Era fiul unei vechi și nobile familii de militari, el însuși ajungînd prin pregătirea și calitățile sale alese la rangul de general și tribun împărătesc.

Pe lîngă desvoltarea sa intelectuală și profesională Sf. Gheorghe cultiva în suflet și virtuțile creștine pe care le traducea în viață printre ofițerii de seama lui și printre ostașii săi pe care îi socotea ca pe frații lui dar, în ascuns.

Simțind împăratul că mișcarea creștinilor din toate păturile sociale începe să ia proporții tot mai mari pornește o prigoană singeroasă împotriva lor.

Pe unii îi intimidează cu închisoarea, pe alții îi moamește cu daruri bănești, iar pe cei mai aprigi și neînduplecați în credința lor îi supune la cele mai crude schingiuiiri și torturi pînă la exterminare.

În această persecuție este descoperit și Sf. Gheorghe, care mărturisește că este creștin și creștin vrea să trăiască urmînd pe Hristos. Auzind acestea Dioclețian se înfurie și poruncește să fie străpuns cu sulița în fața soldaților săi.

Sf. Gheorghe înfruntă durerile cu multă seninătate, lăudînd și preamărînd pe Hristos care la fel, a fost străpuns cu sulița în coaste.

Înveninat împăratul poruncește să fie călcat pe corp cu o roată de fier înarmată cu piroane ascuțite. Scăpînd

și de aceasta, preamărește pe Hristos care a purtat pe cap cunună de spini și și-a întins mâinile pe cruce. Atunci împăratul ordonă să fie încălțat în sandale de fier, înroșite în foc pînă ce își va lepăda credința. Trezind și peste această tortură, cu picioarele arse, laudă neconținut pe Domnul care a suferit la fel pentru mîntuirea noastră.

Vestea schingiuirilor lui Gheorghe de către crucele împărat s-a răspindit ca fulgerul făcînd ca mulți creștini să prindă curaj în credința lor și mulți păgînți să îmbrățișeze credința creștină.

Împărăteasa Alexandra însăși îl admira pe sf. Gheorghe în credința sa. Văzînd aceasta împăratul a încercat să-l cîștige pe sf. Gheorghe cu alte mijloace. L-a condus la templul păgîn, împreună cu împărăteasa și cu mulți ofițeri din garda sa, arătîndu-i măreția podobeilor și idolii din templu, spunîndu-i că dacă se va închina acestora va scăpa cu viață și va fi pus în toate onorurile de mai înainte.

Atunci Sf. Gheorghe a cerut voie împăratului să se adreseze unui idol, pretins zeu din templu. Incuviințîndu-se aceasta Sf. Gheorghe a întreat în fața mulțimii idolul de piatră dacă este el Dumnezeu cu adevărat. La aceasta idolul a răspuns în auzul tuturor că numai Iisus Hristos este Dumnezeu cu adevărat și toți idolii atunci, ca la o poruncă, căzînd de pe pedestalul lor s-au prăbușit la pămînt. Văzînd această minune toți cei de față s-au speriat, iar împărăteasa Alexandra s-a declarat creștină alături de Sf. Gheorghe. Infuriat împăratul o aruncă în închisoare unde își dă sufletul ca creștină, în chinuri cumplite. Sf. Gheorghe este aruncat într-o groapă cu var din care ese iarăși viu și sănătos, prin puterea rugăciunii. Ca să termine odată cu acest neînvins creștin, Dioclețian poruncește să i se taie capul cu sabia în fața întregii oștiri. Aceasta se întîmplă la 23 aprilie anul 303 după Hristos, dată rămasă și înscrisă în calendar ca ziua pomenirii Sf. M. Mucenic Gheorghe.

III

Cunoscînd puterea acestei credințe și acest curaj eroic cu care Sf. M. Mucenic Gheorghe a înfruntat cruzimea împăratului Dioclețian și cu care a îndurat tot lanțul suferințelor, noi creștinii de azi, de ziua numelui lui, odată cu soarele primăverii să-l rugăm să ne trimită și razele calde și luminoase ale credinței și dragostei sale, care să ne întărească în lupta noastră asupra păcatelor și în dobîndirea fericirii din veacul de acum și în cel ce va să vie. Amin.

I. R. NERA.

PENTRU APĂRAREA PĂCII

Plenara Comitetului Național pentru Apărarea Păcii

În ziua de 10 februarie a avut loc Plenara Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Română consacrată activității Comitetului în ultimul semestru al anului 1958 și adopțării planului manifestărilor legate de cea de-a 10-a aniversare a mișcării mondiale pentru pace, aniversare care are loc în anul 1959.

Cuvîntul introductiv a fost rostit de acad. Mihail Ralea, vicepreședinte al Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Română. Plenara a păstrat un minut de reculegere în memoria eminentului savant și luptător pentru pace, Frederic Joliot-Curie.

Acad. M. Ralea a dat apoi citire mesajului primit din partea președintelui Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Română, Mihail Sadoveanu.

MESAJUL PREȘEDINTELUI MIHAIL SADOVEANU

„Deoarece starea sănătății mele mă împiedică să mă aflu astăzi în mijlocul vostru, îngăduiți-mi ca, pe această cale, să vă aduc salutul meu de statornic ostaș în frontul mondial al luptătorilor pentru pace.

Trăim ceasuri mărețe. De la tribuna celui de-al XXI-lea Congres al P. C. U.S. s-a îndreptat, către toate zărilor pămîntului, chemarea inflăcărată în întrecere pașnică. Să sporim și noi cu toții silințele noastre, pentru ca rațiunea și buna înțelegere să sfărme întunericul, să biruie asupra celor ce poartă unealta morții.

Sintem în preajmă celei de a 10-a aniversări a Mișcării Mondiale pentru Pace. Se cuvine să cinstim această sărbătoare, care este a omenirii întregi, dobîndind victorii și mai de seamă în zidirea vieții noi în patria noastră.

Poporul nostru, înzestrat și harnic, condus cu înțelepciune de Partidul Muncitoresc Român, muncește cu rivnă și însuflețire pentru această viață nouă, pentru pace și înțelegere între popoare.

Lung și anevoios drum a străbătut omul, de cînd și-a ridicat fruntea din țărîină și pînă astăzi cînd a făcut să strălucească alături de stelele cerului, o stea nouă, făurită cu mintea și cu minile lui.

Să nu îngăduim nici unui vrăjmaș al vieții să încerce să curme acest drum al omenirii către culmile progresului. Pe umerii fiecăruia dintre noi apasă răspunderea grea dar plină de măreție, a ceasului de față.

Să veghem neconținut ca pacea să fie apărată”.

În continuare acad. Geo Bogza, vicepreședinte al Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Romîna, a prezentat o informare asupra activității comitetului în ultimul semestru al anului trecut.

Referindu-se la situația actuală internațională, la succesele obținute de forțele păcii, vorbitorul a relevat importanța inițiativelor de pace ale U. R. S. S. și ale celorlalte state socialiste și puternicul ecou pe care aceste inițiative îl au în rîndul opiniei publice mondiale. Acad. Geo Bogza, a subliniat însemnătatea istorică a Congresului al XXI-lea al P. C. U. S. Congresul consuririi desfășurate a comunismului, arătînd că el a scos încă odată în evidență politica de pace a U. R. S. S.

Vorbitorul s-a referit apoi la semnificația deosebită pe care o are cea de-a 10-a aniversare a mișcării mondiale pentru pace. El a relevat voința de pace a poporului nostru care, strîns unit în jurul partidului și guvernului, muncește pentru întărirea și înflorirea patriei noastre.

Politica externă a R. P. Romîne este o politică de apărare și consolidare a păcii, de colaborare cu toate statele îndiferent de orînduirea lor socială și economică.

Țara noastră se bucură de prestigiu și respect pe plan internațional. Guvernul romîn sprijină propunerile făcute de Uniunea Sovietică în vederea slăbirii încordării în relațiile internaționale, interzicerii armelor atomice și cu hidrogen, încetării experiențelor cu aceste arme, normalizării situației de la Berlin, încheierii unui tratat de pace cu Germania.

Acad. Geo Bogza a vorbit în continuare despre acțiunile organizate de mișcarea pentru pace din țara noastră, acțiuni care au demonstrat atașamentul ferm al întregului nostru popor pentru cauza păcii.

Sanda Rangheț, secretara Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. Romîna, a prezentat apoi planul manifestărilor legate de cea de-a 10-a aniversare a mișcării mondiale pentru pace.

La discuțiile asupra activității Comitetului Național și a proiectului de plan au luat cuvîntul acad. Vasile Mirza (Iași), prof. univ. Grigore Geamănu, I. P. S. Iustin Moisescu mitropolitul Moldovei și Sucevei, minerul Iuliu Haidu, Erou al Muncii

Socialiste, prof. univ. H. Aubert, preşedintele Comitetului de Luptă pentru Pace al Regiunii Timişoara, Elena Livezeanu secretară a Consiliului Naţional al Femeilor din R. P. Română, şi alţii.

După încheierea discuţiilor, Plenara a hotărît trimiterea unei telegrame Consiliului Mondial al Păcii, prin care mişcarea pentru pace din ţara noastră salută iniţiativele Consiliului Mondial menite să ducă la încetarea experienţelor cu arme nucleare şi la înlăturarea pericolului unui război atomic.

Acad. Horea Hulubei a dat apoi citire unei telegrame către conferinţa celor trei puteri pentru încetarea experienţelor cu arme nucleare, în care se spune printre altele:

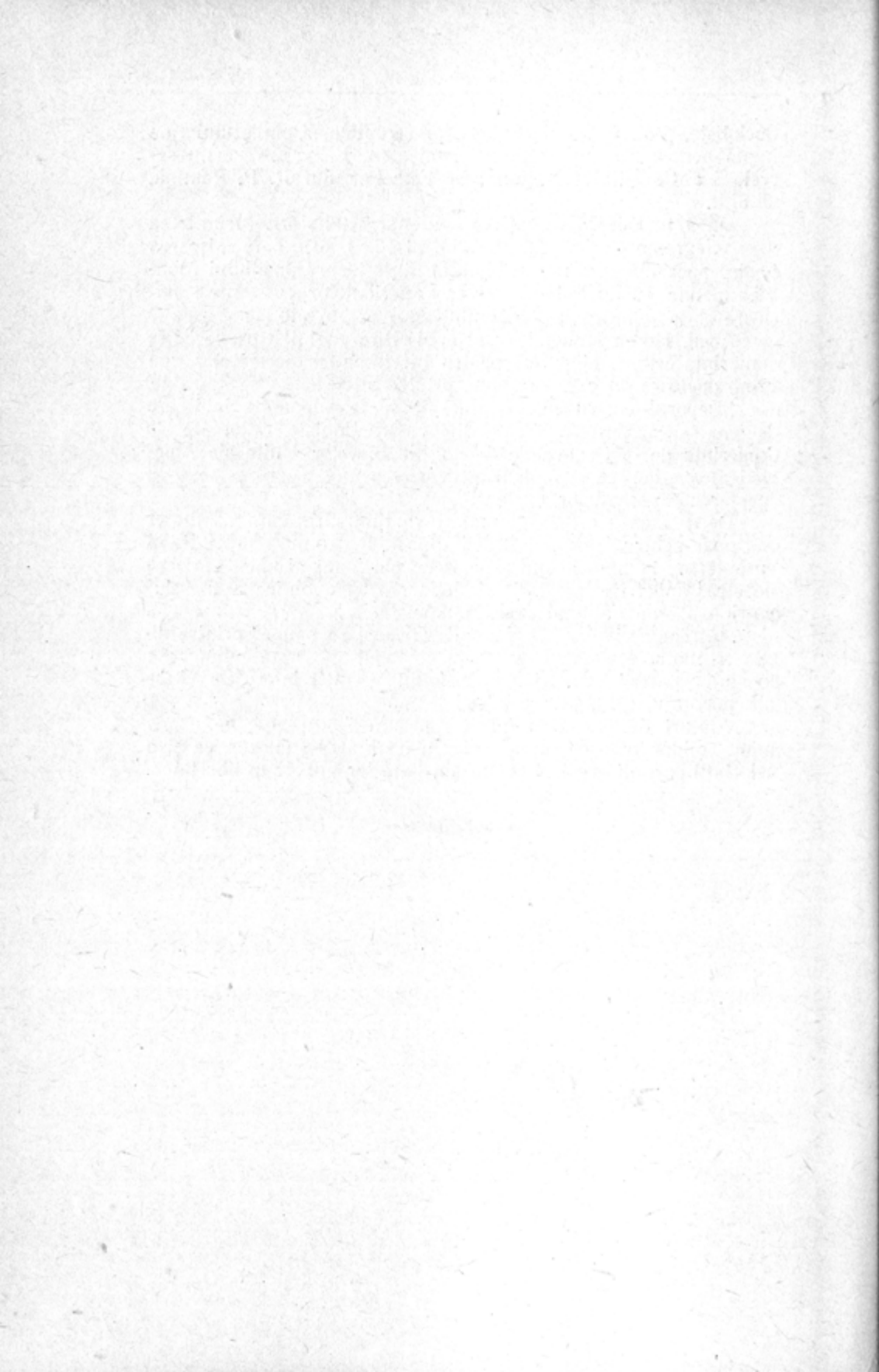
„Poporul nostru cere, alături de toate popoarele iubitoare de pace, să se pună capăt poziţiei obstrucţioniste adoptate la Conferinţa de la Geneva de delegaţiile Statelor Unite ale Americii şi Angliei, care împiedică încheierea unui acord privitor la încetarea experienţelor nucleare”.

De asemenea a fost adoptată o moţiune prin care Comitetul Naţional pentru Apărarea Păcii din R. P. Română protestează cu hotărîre, în numele milioanei de partizani ai păcii din ţara noastră, împotriva arestării şi deţinerii samavolnice a marelui patriot şi erou naţional grec Manolis Glezos.

„Întreaga viaţă a lui Manolis Glezos, se spune printre altele în moţiune, este un exemplu strălucit de luptă înflăcărată în slujba patriei, împotriva fascismului, pentru interesele vitale ale poporului grec, pentru pace!”

Alături de partizanii păcii din lumea întreagă, ne exprimăm solidaritatea cu lupta erică a lui Manolis Glezos, ca şi a celorlalţi partioţi greci şi cerem imediată lor punere în libertate”.

Viața bisericească în cuprinsul MITROPOLIEI BANATULUI ARHIEPISCOPIA TIMIȘORII ȘI CARANSEBEȘULUI

SARBATORILE NAȘTERII DOMNULUI, ANULUI NOU
ȘI ALE BOBOTEZEI, LA CATEDRALA MITROPOLITANA
DIN TIMIȘOARA.

Fastul Liturghiei arhieresti, cind Ierarhul e inconjurat de mai multi clerici; atmosfera calda religioasa ce se creeaza prin cuvintul de invatatura al Chiriarhului, prin rugaciunile clerului si prin cantările armonioase ale corului, au fost totdeauna elemente ce au impresionat, in mod deosebit, pe credincioși. De aceea e explicabil, ca indeosebi la sărbătorile mari, cind credincioșii știu ca Liturghia e săvârșită de Ierarhul lor, să participe la această sf. slujbă. Fără îndoială că această participare e determinată, într-o foarte mare măsură și de însemnătatea sărbătorilor cu tradițiile lor religioase specifice. Sfintele Liturghii din catedrală în zilele de Crăciun, Anul Nou și Bobotează, au fost săvârșite de *I. P. S. Mitropolit Vasile* al Banatului, inconjurat de un sobor de preoți.

În ziua I-a de Crăciun, I. P. S. Mitropolit, a hirotesit într-un protopop onorific pe pâr. Adrian Cilievici de la Seminarul Teologic din Caransebeș.

În cadrul slujbelor divine, I. P. S. Mitropolit a adresat credincioșilor, de fiecare dată, cite un cuvânt de învățătură. Astfel, în ziua I-a de Crăciun, pornind de la cinstirea praznicului că „Astăzi toate s-au umplut de bucurie, Hristos născându-se din Fecioară”, a arătat bucuria pe care trebuie să o aducă această sărbătoare în sufletul fiecărui credincios. La Anul Nou, a îndemnat pe fiecare să-și facă bilanțul vieții de creștin și să se silească, în anul care vine, să ducă o viață plină de fapte bune. Iar la Bobotează, a vorbit despre arătarea Fiului lui Dumnezeu în lume și despre foloasele ce rezultă din cunoașterea și urmarea învățăturii Sale.

În toate cuvintările I. P. S. Sa a impletit, cu o înaltă înțelepciune, doctrina creștină cu realitățile prezentului, îndemnând credincioșii să muncească din toate puterile pentru întărirea patriei și pentru apărarea păcii.

În ziua a doua de Crăciun, I. P. S. Mitropolit Vasile s-a deplasat la Arad, pontificind Sf. Liturghie în Catedrală, cu care prilej a rostit și o substanțială cuvîntare despre semnificația Praznicului Nașterii Domnului.

I N S P E C Ț I I.

Protopopul Bozoviciului, pâr. Gh. Țunea, în luna noiembrie 1958, a inspectat parohiile Bănia și Pirvova. În parohia Bănia P. C. Sa s-a interesat și de lucrările ce se execută la biserică, care este monument istoric de arhitectură. În luna decembrie, a inspectat parohiile Lăpușnicel și Borlovenii noi. În luna ianuarie a. c., a inspectat parohiile Pirvova, slujind cu acest prilej și Sf. Liturghie, Borlovenii noi, Borlovenii vechi și Dalboșeț.

Părintele V. Pereteatcu, protopopul Lipovei, în luna noiembrie 1958, a făcut inspecții în parohiile Bruznic, Zăbalt, Șiștarovăț și Labașinț.

În protopopiatul Sinnicolaul Mare, pâr. protopop Tiberiu Farca, a inspectat în luna noiembrie 1958, parohiile Cenad, Lovrin, Nerău, Teremia mare, Pesac și Sinpetrul german.

Protopopul Caransebeșului, pr. I. Racoveanu, în luna noiembrie 1958, s-a deplasat în parohiile Poiana, Cireșa cu filia Zăvoi, Ohababistra și Maciova.

Părintele Toma Bujor, protopopul Lugojului, a inspectat în luna decembrie 1958, parohiile Tirgoviște, păstorită de pr. A. Popescu și Balinț, păstorită de pr. Gh. Laichici. În parohia Balinț, s-a constatat că biserica revenită necesită reparații.

În luna ianuarie a. c., părintele Iulian Opreșoi, protopopul raionului Făget, a inspectat parohiile: Curtea, păstorită de pr. Ioan Clavel, Fărășești, păstorită de ierom. Stoeriu T. Teodosie, Mănăstur, condusă de pr. Șișu Ioan și Sudriaș-Jupani, păstorită de pr. Iustin Rațiu.

REPARAȚII DE BISERICI ȘI CASE PAROHIALE.

În parohiile Cirpa, Borlova, Căvăran, Maciova, Rusca Montană, Sadova Nouă, Voislova, din protopopiatul Caransebeșului, s-au executat lucrări de renovare a bisericilor. În parohiile Apadia din același protopopiat s-a îngrădit curtea bisericii cu gard de fier, în parohia Marga, raionul Caransebeș, s-a îngrădit cimitirul cu gard de fier, iar în parohia Vălișoara s-au făcut lucrări de îngrădire a cimitirului, cu muncă voluntară.

Prin strădaniile parohului Ilie Țucudean, a episcopului Petru Popa și cu sprijinul credincioșilor, s-au putut face lucrări de reparații la capela și casa parohială din parohia Variaș. Pe lângă reparațiile făcute, s-a introdus și curent electric.

În parohia Sinersig, păstorită de pr. Gheorghe Jurj, a fost reparat exteriorul bisericii, executându-se și alte lucrări de înfrumusețare a sf. lăcaș. La biserica din parohia Ficătari, administrată de pr. Tr. Ilie, s-au executat lucrări de reparații generale.

Electrificarea bisericii din comuna Chesinț. Prin contribuția benevolă a credincioșilor s-au putut efectua lucrările de electri-

ficare a bisericii în parohia Chesinț, raionul Lipova. Acest eveniment însemnat în viața bisericească din Chesinț, s-a sărbătorit în ziua de 8 februarie a. c., săvârșindu-se sf. Liturghie, cu care prilej, a predicat părintele V. Pereteatcu, protopopul Lipovei.

D E C E S E.

Pr. pens. IOAN BENCECAN

În comuna Teș, a încetat din viață, în ziua de 28 decembrie 1958, preotul pensionar Ioan Bencecan, parohul Teșului. Funcționând ca preot timp de peste 60 de ani, în parohiile Pătirș, Checheș, Lăpușnic și Teș, preotul Ioan Bencecan, moare în vîrstă de 82 de ani. A fost prohodit de un sobor de preoți.

Preot pens. EFTIMIE LAPADUȘ.

În ziua de 29 decembrie 1958, a încetat din viață, pr. pens. Eftimie Lăpăduș, în vîrstă de 92 de ani, după 70 de ani de preoție. A păstorit cu vrednicie parohia Căvăran din raionul Caransebeș.

Defunctul a fost distins cu briu roșu, pentru multele realizări, pe teren bisericesc și social-cultural.

Prohodul a fost oficiat în 31 decembrie de un sobor de preoți.

A fost parentat de pr. Traian Constantin și Traian Nemoianu.

LUCREȚIA NEMOIANU.

În ziua de 2 decembrie 1958 s-a stins din viață, în vîrstă de 74 de ani, în Căvăran, preoteasa Lucreția Nemoianu, soția defunctului preot Felician Nemoianu.

Inmormintarea s-a făcut în Căvăran la 4 decembrie 1958, prohodul fiind oficiat de un sobor de preoți.

Dumnezeu să-i odihnească cu dreptii.

RECTIFICĂRI

În numărul 7—8—9 pe anul 1958, la pag. 73, în articolul „Profeți în patria lor”, s-a strecurat o greșeală de tipar : „Tainic înțeles abuziv” în loc de „aluziv”. Să se citească : „Tainic înțeles aluziv”.

EPISCOPIA ARADULUI

23 ANI DE PASTORIRE ARHIEREASCA

În 2 februarie 1959, s-au împlinit 23 de ani de cînd Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Dr. Andrei Magieru a fost instalat în fruntea Eparhiei Aradului.

Cu această ocazie festivă funcționarii Centrului Eparhiei Arad și alți preoți din oraș, într-o atmosferă de sobrietate, s-au prezentat la reședința episcopescă, pentru a-i prezenta P. Sf. Sale omagiul și devotamentul lor neprecupețit și a-i face urări de sănătate, spre a putea conduce încă ani îndelungați vechea Episcopie ort. romină a Aradului.

NOUL PROTOPOP AL ARADULUI.

Pe data de 1 februarie 1959, a fost numit în postul de protoiereu al raionului Arad, Protopopul Stavrofor Viorel Mihuțiu din Arad.

D E C E S.

La 27 decembrie 1958, a încetat din viață preotul Partenie Mirza din parohia Petriș, raionul Lipova, protopopiatul Arad.

Născut în comuna Galtin, — Alba Iulia, în anul 1883, din părinți țărani, urmează cursul primar în comuna natală. Cursurile secundare le face la liceele din Alba Iulia, Diciosinmartin, Blaj și Năsăud, unde și-a luat și diploma de bacalaureat. Studiile teologice le-a făcut la Academia Teologică din Arad.

Bun liturghisitor și bun cîntăreț, înzestrat cu tact pastoral, a fost iubit de credincioși și ajutat în activitatea sa.

Înmormintarea a avut loc în ziua de 30 decembrie 1958, serviciul funebru fiind servit de un sobor de preoți.

INFORMAȚII DIN ȚARĂ

și de peste hotare

Din țară

RESTAURAREA MINĂSTIRII NEAMȚ

Mânăstirea Neamț, vestita ctitorie a lui Ștefan cel Mare, constituie un valoros monument istoric.

Acum câțiva vreme, au început o serie de lucrări în vederea restaurării ei. Într-o primă etapă lucrările au constat din refacerea cerdacurilor curții interioare, pentru crearea unui cadru arhitectonic potrivit. În cursul celei de a doua etape a început restaurarea generală a monumentului. În prezent, se află în curs de execuție refacerea balcoanelor exterioare, fațadelor, etc. De asemenea se fac unele amenajări interioare pentru transformarea unor încăperi în sală de muzeu și bibliotecă.

TETRACICLINA — UN NOU ANTIBIOTIC FABRICAT ÎN ȚARĂ

Specialiștii de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din Iași au efectuat primele probe de fabricație pe cale industrială a tetraciclinei amfoterice. Acest antibiotic, realizat sub formă de tablete, e deosebit de eficace în tratamentul bolilor infecțioase și în special pentru combaterea infecțiunilor localizate în gât la copii.

LABORATOARE AGROCHIMICE PENTRU STUDIUL SOLULUI

În urma intrării în funcțiune de noi fabrici de îngrășăminte chimice și a sporirii capacității de producție a fabricilor existente, agricultura țării noastre va primi mari cantități de îngrășăminte chimice, fapt care duc la o simțitoare sporire a recoltelor la hectar.

Pentru ca folosirea îngrășămintelor chimice să se facă ținând seamă de nevoile solului și astfel să aibă o eficacitate mărită, Ministerul Agriculturii și Silviculturii a înființat șase laboratoare agrochimice. Specialiștii care lucrează în cadrul acestor laboratoare, fac analize de soluri și recomandă ce îngrășămintă să fie folosite. În cursul anului 1960 în aceste laboratoare se vor analiza un milion probe de sol de pe terenuri care însumează o suprafață de 2 milioane hectare.

DECADA CĂRȚII ACADEMIEI

S-au împlinit 10 ani de când Editura Academiei R. P. Romîne a scos în vitrinele librăriilor prima ei tipăritură. De atunci, ea a publicat zeci și sute de cărți din toate domeniile științei. Aniversarea a fost marcată, între altele prin deschiderea la 15 februarie a. c. a „Decadei cărții Academiei”.

Volumul publicațiilor Editurii Academiei R. P. Romîne a crescut neconținut de la 46 de titluri cu 140 de coli editoriale, într-un tiraj de 57.000 de exemplare în 1949, editura a trecut în 1958 la 245 titluri cu 4.270 coli, într-un tiraj de 494.000 de exemplare.

Lărgirea activității editoriale, îmbunătățirea calității conținutului și prezentării lucrărilor editate ogîndesc grija Partidului și Guvernului pentru dezvoltarea științei și tehnicei, pentru răspîndirea largă a cuceririlor minții omenești..

UN SFERT DE VEAC DE LA MOARTEA FONDATORULUI MEDICINII ȘTIINȚIFICE ROMÎNEȘTI :

PROF Dr. I. CANTACUZINO

În anul acesta s-au împlinit 25 de ani de la moartea prof. dr. Ioan Cantacuzino, întemeietorul Institutului de Microbiologie, Parazitologie și Epidemiologie, „Dr. I. Cantacuzino”, din București.

Împreună cu dr. Victor Babeș, savantul român a cărui nume este legat de începuturile patologiei experimentale și cu Gh. Marinescu, neurolog de faimă mondială, dr. Ion Cantacuzino este considerat ca fondator al medicinei științifice române.

Pe lângă marea operă a vieții sale, de însemnătate fundamentală pentru noi, înființarea Institutului care-i poartă numele, mai trebuie amintite lucrările epidemiologice asupra diferitelor maladii infecto-contagioase, care pot fi considerate ca opere de bază în studiul epidemiilor din România. În acest cadru de preocupări intră și combaterea acelor boli care constituie probleme sociale, ca tuberculoza, malaria și sifilisul.

Profesorul dr. I. Cantacuzino rămâne pentru generațiile viitoare ca unul dintre exemplele de seamă a unei activități științifice pusă în slujba patriei și umanității.

O VECHE ȘI RARĂ COLECȚIE DE COVOARE ÎN CATEDRALA DIN ORAȘUL STALIN

Se împlinesc 270 de ani de la catastrofalul incendiu care a mistuit, în 1689, vechea cetate a Brașovului. Deși foarte puține obiecte de preț au scăpat neatinse de flăcări, a fost salvată de la distrugere o prețioasă colecție de covoare orientale.

Este vorba de mai multe covoare din secolele XVI și XVII, aduse în țară din Turcia și Asia Mică, și care astăzi împodobesc pereții bătrânei catedrale de la poalele Timpei — cea mai mare catedrală în stil gotic din țara noastră.

Această colecție, cunoscută și peste hotare, suscită și interesul turiștilor străini, fiind una dintre atracțiile vizitatorilor Orașului Stalin.

DOCUMENTE DE MARE ÎNSEMNATĂTE ISTORICĂ

În curînd se împlinesc o sută de ani de la înființarea Societății muzeistice din Transilvania, care a pus bazele cabinetului numismatic de la Institutul de isto-

rie a filialei din Cluj a Academiei R. P. R. Colecția de monede, cea mai veche din țara noastră, cuprinde aproape 70.000 de exponate, printre care se află un mare număr de monede antice.

Colecția aceasta reprezintă un document prețios de informare istorică pe baza căreia s-au stabilit, printre altele, legăturile comerciale și economice ale Daciei, înainte și după cucerirea romană, cu diferite regiuni ale Europei Centrale, sud-estice și cu regiunile Asiei Mici.

DE PESTE HOTARE

STAȚIE METEOROLOGICĂ INSTALATĂ PE APĂ AVIND RAZA DE ACȚIUNE 1500 Km.

Lucrările Anului Geofizic Internațional au scos în evidență imensa importanță pe care o are cunoașterea datelor meteorologice din cât mai multe locuri de pe întinsul globului, pentru o justă prevedere a timpului. Pentru a obține date din anumite locuri ale mării, a fost construită o stație meteorologică automată marină, instalată pe o geamandură specială. Stația meteorologică poate fi ancorată în locuri unde adâncimea nu depășește 1.200 m. Raza de acțiune a aparatului de radioemisie este de 1.500 km. și poate funcționa neîntrerupt timp de 6 luni de zile, fără nici o îngrijire specială.

LUMINARI COMESTIBILE

Pe insulele Oceanului Pacific și în unele regiuni ale Americii de Sud, există o plantă ale cărei fructe se numesc „alune-luminări”. Aceste alune se întrebuințează nu numai ca aliment, ci și la iluminatul caselor. O astfel de alună cu o flacără uniformă, destul de luminoasă, nu scoate fum și nu are miros.

CONSTRUIREA UNUI CANAL PENTRU APĂRAREA ȚĂRII ÎN CHINA

În provincia chineză Kansu, se construiește un imens canal, la o altitudine de 2.000 m. Acest canal va

apăra țara de inundații, de furtunile de nisip și de secetă. El va avea o lungime de 4.600 km. și o lărgime medie de 1,5 km. Canalul face parte dintr-un întreg sistem, care va avea o lungime de 5.000 km. și va acoperi o suprafață de 3.200 km.².

O INSEMNATĂ REALIZARE ȘTIINȚIFICĂ DE ACUM 200 DE ANI

Camera de artă din Leningrad, înființată de Petru I, în anul 1714, găzduiește o expoziție a astronomiei ruse, în cadrul căreia poate fi văzut „marele glob academic”. Sfera cu diametrul de 3,1 m., construită acum 200 de ani, prezintă pe suprafața sa o amănunțită hartă a lumii. În interiorul sferei sînt fixate, pe un ax, o masă rotundă și o bancă circulară pe care au loc 12 persoane. Un mecanism pune în mișcare globul. În interiorul său se pot vedea mișcările constelațiilor cerești.

UN NOU MATERIAL PENTRU SCULPTURA

Materialele pentru modelat și sculptură, lutul, gipsul, bronzul, marmora, vor fi înlocuite în viitor cu un produs din rășini poliesterice. La Institutul de cercetări din Cehoslovacia, s-a izbutit să se creeze din rășini poliesterice un nou material pentru sculptură, pe care l-ar aprecia desigur și Fidias. Acestui material i se poate da culoarea și maleabilitatea dorită, fiind în același timp mai puțin vulnerabil la intemperii și foarte rezistent.

PALMIERI ÎN FORMĂ DE STICLĂ

Pe cîmpiile din apus ale Cubei, precum și pe insula Pinos, cresc palmieri ai căror trunchiuri au înfățișarea unei sticle. Oamenii de știință au stabilit că îngrășarea trunchiului constituie un fel de rezervor original pentru păstrarea apei; palmierii, crescînd pe un pămînt nisipos, au nevoie de rezerve de umezeală.

Localnicii întrebuințează acești palmieri tubulari în formă de „sticlă”, ca vase care păstrează minunat apa

rece și proaspătă; de asemenea în ei se păstrează bine diferite alimente ca : porumb, păstăi, zahăr și altele. Pictate sau împodobite cu ornamentații sculptate, aceste „sticle“ servesc ca vase pentru flori în locuințele oamenilor.

UN OM VIETUIEȘTE INTR-O GROTA

Intr-o grotă din Gran-Sassa, cel mai înalt munte al peninsulei italiene, a fost descoperit un om în vîrstă de peste 80 de ani, care trăia acolo în condițiuni cu totul primitive. El se hrănea cu ierburi, ciuperci și fructe.

C u p r i n s u l

	Pag.
<i>Dr. Marcu Bănescu</i> : Ecoul unei conferințe	3
<i>Redacția</i> : Pentru obținerea unei recolte îmbelșugate	8

S t u d i i

<i>Ic. Stavr. Dr. Gh. Coțoșman</i> : Vlădica Antimie 1638—1651) al Caransebeșului și Virșeșului . .	13
<i>Prof. Dr. Gr. Marcu</i> : Portret neotestamentar : Sf. Timotei	21
<i>Pr. Prof. Dr. T. Bodogae</i> : Dintr-o corespondență timișoreană de acum 100 ani	27

INDRUMĂRI OMILETICE

<i>Prot. Dr. V. Vlăduceanu</i> : Temeiul vieții duhovnicești . .	41
<i>I. R. Nera</i> : Pildă a credinței	43

Pentru apărarea păcii

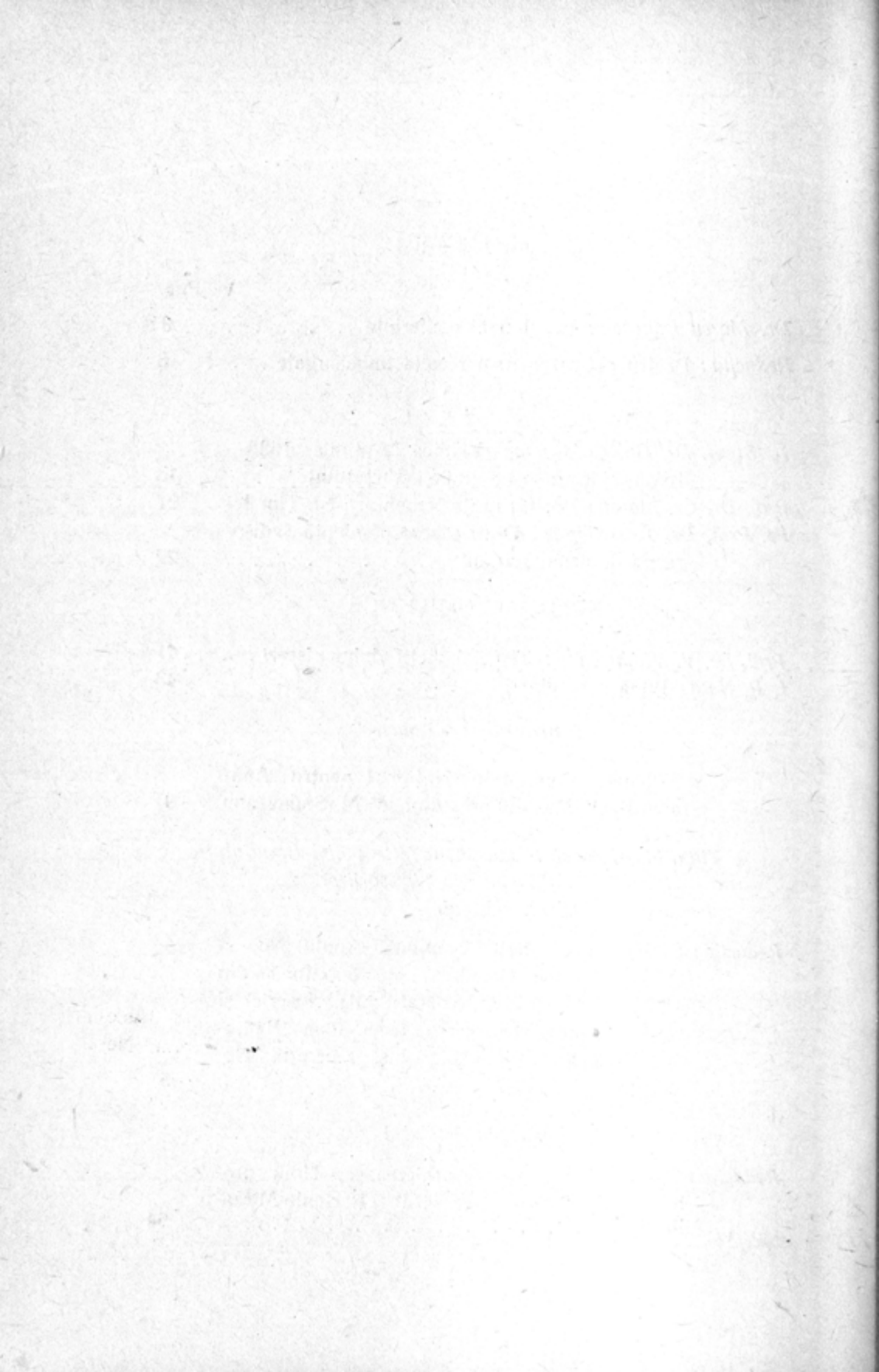
x x x Plenara Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, Mesajul președintelui M. Sadoveanu	47
--	----

Viața bisericească în cuprinsul Mitropoliei Banatului Arhiepiscopia Timișorii și Caransebeșului

<i>Redacția</i> : Sărbătorile Nașterii Domnului, Anului Nou și ale Bobotezei la Catedrala mitropolitană din Timișoara, Inspecții, Reparații de biserici și case parohiale, Decese: Pr. pens. Ioan Bencecan, Pr. pens. Eftimie Lăpăduș, Lucreția Nemoianu	51
--	----

Episcopia Aradului

<i>Redacția</i> : 23 de ani de păstorire arhierească, Noul protopop al Aradului, Deces : Pr. Partenie-Mirza-Petriș	54
--	----

- Redacția* : Restaurarea minăstirii Neamț, Tetraciclina — un nou antibiotic fabricat în țară, Laboratoare agrochimice pentru studiul solului, Decada cărții Academiei R. P. Romine, Un sfert de veac de la moartea fondatorului medicinei științifice rominești : prof. Dr. I. Cantacuzino, O veche și rară colecție de covoare în catedrala din Orașul Stalin, Documente de mare însemnătate istorică la Institutul de istorie a filialei din Cluj a Academiei R. P. R. 55

DE PESTE HOTARE

- Redacția* : Stație meteorologică instalată pe apă, Lumini comestibile, Construirea unui canal pentru apărarea țării în China, O însemnată realizare științifică de acum 200 de ani, Un nou material pentru sculptură, Palmieri în formă de sticlă 53

